

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (fjärde avdelningen)
den 8 juni 2000 *

I de förenade målen T-79/96, T-260/97 och T-117/98,

Camar Srl, Florens (Italien),

sökande i mål T-79/96, T-260/97 och T-117/98,

och

Tico Srl, Padua (Italien),

sökande i mål T-117/98,

företrädna av advokaterna W. Viscardini Donà, M. Paolin och S. Donà, Padua,
delgivningsadress: advokatbyrå E. Arendt, 8—10, rue Mathias Hardt, Luxemburg,

i mål T-79/96 med stöd av

Republiken Italien, företräd av U. Leanza, chef för utrikesministeriets avdelning
för diplomatiska tvister, i egenskap av ombud, biträdd av F. Quadri, avvocato

* Rättegångsspråk: italienska.

dello Stato, delgivningsadress: Italiens ambassad, 5, rue Marie-Adélaïde, Luxemburg,

intervenient,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd, i mål T-79/96, av E. de March, i mål T-260/97, av H. van Vliet och, i mål T-117/98, av F. Ruggeri Laderchi och H. van Vliet, rättstjänsten, samtliga i egenskap av ombud, biträdda, i mål T-260/97 och T-117/98, av advokaten A. Dal Ferro, Vicenza, delgivningsadress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande i mål T-79/96, T-260/97 och T-117/98,

och

Europeiska unionens råd, företrätt av juridiska rådgivarna J.P. Hix och A. Tanca, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: generaldirektören A. Morbilli, avdelningen för rättsfrågor vid Europeiska investeringsbanken, 100, boulevard Konrad Adenauer, Luxemburg,

svarande i mål T-260/97,

med stöd av

Republiken Frankrike, företrädd, i mål T-79/96, av C. de Salins, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning och F. Pascal, charge de mission vid samma avdelning, och i mål T-260/97 av K. Rispal-Bellanger, sous-directeur vid samma avdelning, och C. Vasak, secrétaire adjoint vid samma avdelning, samtliga i egenskap av ombud, delgivningsadress: Frankrikes ambassad, 8 B, boulevard Joseph II, Luxemburg,

intervenient i mål T-79/96 och T-260/97,

angående en talan om dels fastställelse av att kommissionen har åsidosatt artikel 30 i rådets förordning (EEG) nr 404/93 av den 13 februari 1993 om den gemensamma organisationen av marknaden för bananer (EGT L 47, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 48, s. 129) genom att inte vidta de nödvändiga åtgärderna för att möjliggöra för sökanden att importera bananer från tredje land till följd av inbördeskriget i Somalia (mål T-79/96), ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 17 juli 1997 om avslag på sökandens begäran om att interimistiska åtgärder, som gör det möjligt att beräkna sökandens årliga kvantitet för tilldelning av importlicenser för icke traditionella AVS-bananer på grundval av de kvantiteter som sökanden har avytttrat under åren 1988, 1989 och 1990, skall vidtas enligt artikel 30 i ovannämnda förordning (mål T-260/97) samt ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 23 april 1998 om avslag på sökandenas begäran om ändring av tullkvoten, i enlighet med artikel 16.3 i samma förordning, för import av bananer under första halvåret år 1998 för att ta hänsyn till följderna av de översvämningar som drabbat Somalia sedan den 28 oktober 1997 (mål T-117/98), dels, i samtliga tre mål, ersättning för den skada som uppstått till följd av kommissionens agerande (i mål T-79/96) respektive till följd av besluten om avslag (i målen T-260/97 och T-117/98),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R.M. Moura Ramos samt domarna V. Tiili och P. Mengozzi,
justitiesekreterare: byrådirektören J. Palacio González,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 7 juli 1999,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

- 1 Genom rådets förordning (EEG) nr 404/93 av den 13 februari 1993 om den gemensamma organisationen av marknaden för bananer (EGT L 47, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 48, s. 129) har en gemensam ordning för handel med tredje land införts som har ersatt de olika nationella ordningarna som fanns tidigare. Denna förordning föreskriver, enligt den version som var i kraft vid tidpunkten för omständigheterna i de förevarande målen, att det varje år skall öppnas en tullkvot för import av bananer med ursprung i tredje land och i länder i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS). I artikel 15 (nu artikel 15a i ändrad lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 3290/94 av den 22 december 1994 om de anpassningar och övergångsåtgärder som krävs inom jordbrukssektorn för att genomföra avtalen som slöts inom ramen för de multilaterala

handelsförhandlingarna i Uruguayrundan (EGT L 349, s. 105; svensk specialutgåva, område 3, volym 66, s. 52)) görs en åtskillnad mellan "traditionella" och "icke traditionella" bananer beroende på om de härrör från de i bilagan till förordning nr 404/93 fastställda kvantiteter som traditionellt exporteras från AVS-staterna till gemenskapen eller inte. För Somalia har kvantiteten för "traditionell import" fastställts till 60 000 ton.

- 2 I artikel 18.1 i förordning nr 404/93 (i ändrad lydelse enligt förordning nr 3290/94) föreskrivs att en tullkvot på 2,1 miljoner ton (nettovikt) skall öppnas för import av tredjelandspananer och icke traditionella AVS-bananer år 1994 och på 2,2 miljoner ton (nettovikt) för de nästkommande åren. Inom ramarna för tullkvoten skall en tull på 75 ECU per ton tas ut vid import av tredjelandspananer medan icke traditionella AVS-bananer inte skall beläggas med någon tull. I artikel 18.2 andra stycket föreskrivs vidare att import utöver tullkvoten omfattas av en tull som beräknas på grundval av Gemensamma tulltaxan om det är fråga om icke traditionella AVS-bananer eller bananer från tredje land.
- 3 I artikel 19.1 i förordning nr 404/93 har de sålunda öppnade tullkvoterna fördelats med 66,5 procent till de aktörer som har avyttrat bananer från tredje land och/eller icke traditionella AVS-bananer (kategori A), 30 procent till de aktörer som har avyttrat gemenskapsbananer och/eller traditionella AVS-bananer (kategori B) och 3,5 procent till de aktörer etablerade i gemenskapen som sedan 1992 hade börjat avyttra andra bananer än gemenskapsbananer och/eller traditionella AVS-bananer (kategori C).
- 4 Enligt artikel 19.2 andra stycket i förordning nr 404/93 skall varje aktör, för den andra hälften av år 1993, tilldelas licenser baserade på hälften av det avyttrade årsgenomsnittet för åren 1989—1991.

- 5 Enligt artikel 19.4 i förordning nr 404/93 skall, om tullkvoten ökas, den ökade disponibla kvantiteten fördelas till importörerna i de kategorier som avses i punkt 1 i denna artikel.
- 6 I artikel 16.1 och 16.3 i förordning nr 404/93 föreskrivs att det varje år skall sammanställas en prognosticerad försörjningsbalans för produktionen och förbrukningen i gemenskapen och för importen och exporten. Balansen får vid behov ändras under regleringsåret, bland annat för att ta hänsyn till effekterna av undantagsförhållanden som påverkar villkoren för produktion eller import. I ett sådant fall skall tullkvoten i artikel 18 ändras i enlighet med förfarandet i artikel 27.
- 7 I enlighet med artikel 18.1 fjärde stycket i förordning nr 404/93 kan den årliga kvoten med tillämpning av förfarandet i artikel 27 ökas i förhållande till den försörjningsbalans som avses i artikel 16.
- 8 Enligt artikel 20 i förordningen ges kommissionen befogenhet att besluta om och ändra den prognosticerade försörjningsbalansen som avses i artikel 16 samt besluta om närmare tillämpningsföreskrifter avseende reglerna om gemenskapens handel med tredje land, som bland annat får omfatta kompletterande bestämmelser för utfärdandet av licenser, deras giltighetstid och villkoren för överförbarhet.
- 9 I artikel 30 i förordning nr 404/93 föreskrivs följande:

”Om det efter juli 1993 krävs särskilda åtgärder för att underlätta övergången från den ordning som gällde innan denna förordning trädde i kraft till den som

fastställs genom denna förordning, särskilt för att komma tillrätta med svårigheter av en känslig natur, skall kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 27 besluta om de övergångsåtgärder som den bedömer vara nödvändiga.”

- 10 I enlighet med artikel 27 i samma förordning, vilken bland annat omnämns i artiklarna 16, 18 och 30, skall kommissionen besluta om åtgärder för verkställighet av denna förordning enligt det så kallade ”förvaltningskommittéförfarandet”.
- 11 De tillämpningsföreskrifter för ordningen för import av bananer till gemenskapen som var i kraft vid tidpunkten för omständigheterna i de förevarande målen finns i kommissionens förordning (EEG) nr 1442/93 av den 10 juni 1993 (EGT L 142, s. 6; svensk specialutgåva, område 3, volym 50, s. 6). Enligt artiklarna 4 och 5 i denna förordning skall fördelningen av tullkvoten för aktörerna i kategori A (66,5 procent) göras på grundval av kvantiteten tredjelandsbananer eller icke traditionella AVS-bananer som dessa aktörer har salufört under de tre åren före det år som föregick det år för vilket kvoten öppnats. Fördelningen av tullkvoten för aktörerna i kategori B (30 procent) skall, i sin tur, göras på grundval av kvantiteten gemenskapsbananer eller traditionella AVS-bananer som dessa aktörer har salufört under en referensperiod som beräknas på samma sätt som för kategori A.
- 12 I enlighet med artikel 19.2 andra stycket i förordning nr 404/93 och artiklarna 4 och 5 i förordning nr 1442/93, förskjuts referensperioden årligen fram ett år. Detta innebär att referensperioden för importen under år 1993 utgörs av åren 1989, 1990 och 1991 och att referensperioden för importen under år 1997 utgörs av åren 1993, 1994 och 1995.
- 13 Till följd av att artiklarna 15a, 16, 18 och 19 i förordning nr 404/93 har ändrats genom rådets förordning (EG) nr 1637/98 av den 20 juli 1998 (EGT L 210, s. 28), har förordning nr 1442/93 ersatts av kommissionens förordning (EG) nr 2362/98

av den 28 oktober 1998 (EGT L 293, s. 32), som nu är i kraft. I enlighet med artikel 4 i förordning nr 2362/98 skall fördelningen av tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-banuner göras på grundval av de kvantiteter banuner som varje aktör rent faktiskt har importerat under referensperioden. För kvantiteter som skall importeras under år 1999, inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-banuner, skall referensperioden utgöras av åren 1994, 1995 och 1996.

- 14 Kommissionens förordning (EG) nr 2268/99 av den 27 oktober 1999 om import av banuner inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-banuner för det första kvartalet år 2000 (EGT L 277, s. 10) har tillfälligt förlängt den importordning som gällde för år 1999. I artikel 2 i denna förordning föreskrivs följande:

”För det första kvartalet år 2000 får traditionella aktörer och nya aktörer som registrerats för år 1999 i enlighet med artiklarna 5 och 8 i förordning... nr 2362/98, lämna in ansökningar om importlicens inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-banuner som omfattar högst 28 procent av antingen den referenskvantitet eller den årliga tilldelning för år 1999 som de fått meddelande om av medlemsstatens behöriga myndighet.” Snarlika bestämmelser för traditionella aktörer finns i artiklarna 1 och 5 i kommissionens förordning (EG) nr 250/2000 av den 1 februari 2000 om import av banuner inom ramen för tullkvoter och traditionella AVS-banuner och om fastställande av de indikativa kvantiteterna för det andra kvartalet 2000, samt i artikel 2 i kommissionens förordning (EG) nr 1077/2000 av den 22 maj 2000 om fastställande av vissa riktkvantiteter och individuella begränsningar för utfärdande av importlicenser för import av banuner till gemenskapen för tredje kvartalet 2000, inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-banuner (EGT L 121, s. 4).

- 15 Till följd av de tropiska ovädren Debbie, Iris, Luis och Marilyn, som orsakade skador på bananplantagerna på Martinique och Guadeloupe samt öarna Saint Vincent, Saint Lucia och Dominica, antog kommissionen mellan åren

1994 och 1996 flera förordningar (kommissionens förordningar (EG) nr 2791/94 av den 16 november 1994, nr 510/95 av den 7 mars 1995 och nr 1163/95 av den 23 maj 1995 om tilldelning, som en undantagsåtgärd, av ytterligare en kvantitet utöver tullkvoten för import av bananer år 1994, första kvartalet 1995 respektive andra kvartalet 1995 som en följd av det tropiska ovädret Debbie (EGT L 296, s. 33, svensk specialutgåva, område 2, volym 13, s. 53, EGT L 51, s. 8, respektive EGT L 117, s. 12), samt kommissionens förordningar (EG) nr 2358/95 av den 6 oktober 1995, nr 127/96 av den 25 januari 1996 och nr 822/96 av den 3 maj 1996 om tilldelning, som en undantagsåtgärd, av ytterligare en kvantitet utöver tullkvoten för import av bananer för det fjärde kvartalet 1995, det första kvartalet 1996 respektive det andra kvartalet 1996 som en följd av de tropiska ovädren Iris, Luis och Marilyn (EGT L 241, s. 5, EGT L 20, s. 17, respektive EGT L 111, s. 7)). Genom dessa förordningar fastställs en ökning av tullkvoten och särskilda villkor för fördelning av denna ytterligare kvantitet mellan de aktörer som inbegriper eller direkt företräder de bananproducenter som lidit skada till följd av dessa oväder. Dessa fördelningsvillkor avviker från kriterierna i artikel 19.4 i förordning nr 404/93.

16 De ovannämnda förordningarna antogs av kommissionen på grundval av artiklarna 16.3, 20 och 30 i förordning nr 404/93.

17 Antagandet av dessa förordningar motiverades med hänvisning till att dessa tropiska oväder bevisligen hade orsakat allvarliga skador på bananplantagerna i gemenskapsregionerna Martinique och Guadeloupe och i AVS-staterna Saint Vincent, Saint Lucia och Dominica, genom att effekten av dessa exceptionella omständigheter på produktionen i de drabbade regionerna skulle komma att märkas i flera månader och i hög grad påverka importen och tillförseln till gemenskapsmarknaden samt genom att detta sannolikt skulle komma att orsaka en väsentlig ökning av marknadspriserna i vissa regioner i gemenskapen.

- 18 Vad gäller systemet för ökning av tullkvoten, vilket följer av artikel 16.3 i förordning nr 404/93, har kommissionen, i fjärde övervägandet i ingressen till dessa förordningar angett följande:

”Ändringen av tullkvoten måste tillåta en tillräcklig tillförsel till gemenskapsmarknaden... och kompensera de aktörer som inbegriper eller företräder de bananproducenter som drabbas och som dessutom, om inte lämpliga åtgärder vidtas, riskerar att på lång sikt förlora sina traditionella avsättningsmöjligheter på gemenskapsmarknaden.”

- 19 I femte övervägandet har kommissionen angett följande:

”De åtgärder som vidtas bör ha en särskild övergångskaraktär i enlighet med artikel 30 i förordning... nr 404/93. Före ikraftträdandet av den nya gemensamma marknadsorganisationen den 1 juli 1993 omfattade de befintliga nationella marknadsorganisationerna, i syfte att klara akuta svårigheter eller exceptionella omständigheter som de förutnämnda tropiska ovädren, bestämmelser som säkerställde tillförseln till marknaden från andra leverantörer samtidigt som man bevakade intressena för de aktörer som drabbades av sådana exceptionella händelser.”

Bakgrund och förfarande

- 20 Sökanden, Camar srl, bildades år 1983 av den italienska investeringsgruppen De Nadai i syfte att importera somaliska bananer till Italien. Sökanden var den enda importören fram till och med år 1994 och den största importören av denna typ av bananer fram till och med 1997.

- 21 Mellan åren 1984 och 1990 nådde den somaliska bananodlingen sin kulmen med en årlig produktion om 90 000—100 000 ton. En del av denna produktion importerades till Europa (51 921 ton år 1988, 59 388 ton år 1989 och 57 785 ton år 1990) och i synnerhet till Italien av Camar (45 130 ton år 1990).

- 22 Den 31 december 1991 utbröt inbördeskrig i Somalia, vilket ledde till att Camars normala importflöde avbröts.

- 23 Från och med inbördeskrigets utbrott till och med införandet av en gemensam organisation av marknaden i juli 1993, försåg Camar den italienska marknaden med bananer genom att köpa in bananer från vissa AVS-stater, Kamerun och Leeward Islands, samt från vissa tredje länder från vilka Camar redan hade börjat importera bananer år 1988.

- 24 Från införandet av en gemensam organisation av marknaden i juli 1993 till slutet av år 1997 erhöll Camar såväl licenser i kategori A (för 4 008,521 ton år 1993, för 8 048,691 ton år 1994, för 3 423,761 ton år 1995 och för 5 312,671 ton år 1996) som licenser i kategori B (för 5 622,938 ton år 1993, för 10 739,088 ton år 1994, för 6 075,934 ton år 1995 och för 2 984,596 ton år 1996). År 1997 erhöll Camar importlicenser i kategori A för 7 545,723 ton och i kategori B för 2 140,718 ton.

- 25 Under denna period uppgick sökandens bananimport från Somalia till ungefär 482 ton år 1993, 1 321 ton år 1994, 14 140 ton år 1995 och 15 780 ton år 1996. För år 1997 hade den förutsedda produktionen av somaliska bananer beräknats till 60 000 ton, men till följd av klimatproblem och avsaknaden av en annan hamn än den i Mogadishu, begränsades exporten från Somalia till 21 599 ton, varav 12 000 ton salufördes av Camar.

- 26 Vid jordbruksministerrådets möte den 14 juni 1993 begärde den italienska regeringen att kommissionen skulle vidta åtgärder som gjorde det möjligt att bibehålla de importkvoter som tilldelats Somalia för gemenskapsmarknaden genom att tillfälligt överlåta den på andra källor till import. Kommissionen avslög denna begäran.
- 27 Efter införandet av den gemensamma organisationen av marknaden begärde Camar upprepade gånger att kommissionen skulle höja tullkvoten för tredjelandsbananer till en kvantitet som motsvarade skillnaden mellan den traditionella kvantitet somaliska bananer som föreskrivs i förordning nr 404/93 (60 000 ton) och den kvantitet som Camar importerade eller kunde importera till gemenskapen samt att till den bevilja licenser som motsvarade skillnaden mellan dessa kvantiteter. Sökanden återopade i detta hänseende till stöd för sin begäran de åtgärder som kommissionen vidtagit efter cyklonerna Debbie, Iris, Luis och Marilyn.
- 28 Den 24 januari 1996 delgav sökanden kommissionen en anmodan att vidta åtgärder i enlighet med artikel 175 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 232 EG) med avseende på de krav som sökanden fört fram för regleringsåret 1996.
- 29 Eftersom kommissionen inte besvarade denna anmodan inom den föreskrivna fristen, väckte Camar passivitets- och skadeståndstalan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 28 maj 1996. Detta mål registrerades under målnummer T-79/96.
- 30 Genom särskild ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 27 januari 1997, ansökte sökanden om interimistiska åtgärder med stöd av artikel 186 i EG-fördraget (nu artikel 243 EG), i första hand för att ”kommissionen [skall beordras] att för år 1997 tilldela Camar ytterligare importlicenser för tredjelandsbananer och icke traditionella AVS-bananer med en tullsats inom tullkvoten för en kvantitet som motsvarar skillnaden mellan den kvantitet somaliska bananer som Camar kan importera och den kvantitet som Camar har

importerat under åren 1988, 1989 och 1990” och, ”för det andra, att förstainstansrätten [skall beordra] övriga åtgärder som den [anser vara lämpliga] för att undvika att Camar åsamkas irreparabla skador innan dom meddelas i målet”.

- 31 Denna ansökan, som registrerades under målnummer T-79/96 R, avslogs genom beslut meddelat av förstainstansrättens ordförande den 21 mars 1997 i mål T-79/96 R, Camar mot kommissionen (REG 1997, s. II-403). I detta beslut påpekades det att, med beaktande av den beräknade produktionen av somaliska bananer för år 1997 (ungefär 60 000 ton), sökanden vid ett första påseende hade möjlighet att under samma år importera bananer från Somalia inom ramen för den föreskrivna tullkvoten och att det inte föreföll föreligga svårigheter som kunde hota Camars möjlighet att fortsätta sin verksamhet.
- 32 Genom handling, som inkom till förstainstansrättens kansli den 16 oktober 1996, ansökte Republiken Frankrike om att få intervensera i mål T-79/96 till stöd för svarandens yrkanden.
- 33 Genom handling, som inkom till förstainstansrättens kansli den 14 november 1996, ansökte Republiken Italien om att få intervensera i ovannämnda mål till stöd för sökandens yrkanden.
- 34 Genom förstainstansrättens beslut av den 21 januari 1997 gavs republiken Frankrike och Republiken Italien rätt att intervensera.
- 35 Det skriftliga förfarandet i mål T-79/96 förklarades avslutat den 26 maj 1997.

- 36 Med stöd av artikel 30 i förordning nr 404/93 inkom Camar den 27 januari 1997 med en begäran, i enlighet med artikel 175 i fördraget, om att de importlicenser för tredjelandsbananer eller icke traditionella AVS-bananer som skulle tilldelas denne i egenskap av aktör i kategori B för år 1997 och följande år, fram till dess att normala referenskvantiteter fanns tillgängliga, skulle beräknas på grundval av de kvantiteter som Camar hade avyttrat under åren 1988, 1989 och 1990.
- 37 Eftersom kommissionen inte besvarade denna begäran inom den föreskrivna fristen, väckte Camar passivitetstalan och talan om skadestånd genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 5 juni 1997. Detta mål registrerades under målnummer T-172/97.
- 38 Genom särskild ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 10 juli 1997, sökte sökanden även om interimistiska åtgärder med stöd av artikel 186 i EG-fördraget.
- 39 Genom beslut av den 17 juli 1997 avlog kommissionen Camars ansökan enligt artikel 175 i fördraget. Till följd av detta beslut återkallade Camar sin ansökan om interimistiska åtgärder i mål T-172/97 R och sin skadeståndstalan i mål T-172/97. Dessa avskrevs genom beslut av förstainstansrättens ordförande den 8 oktober 1997 i mål T-172/97 R, Camar mot kommissionen (ej publicerat i rättsfallssamlingen) och genom förstainstansrättens beslut av den 28 januari 1998 i mål T-172/97, Camar mot kommissionen (REG 1998, s. II-77). I det sistnämnda beslutet beslutade förstainstansrätten även, med anledning av kommissionens agerande, att det inte längre fanns anledning att döma i målet såvitt avsåg passivitetstalan i mål T-172/97.
- 40 Genom ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 25 september 1997, väckte sökanden talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 17 juli 1997 och om skadestånd gentemot kommissionen och rådet. Detta mål registrerades under målnummer T-260/97.

- 41 Genom särskild ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 22 oktober 1997, ansökte Camar om uppskov med verkställigheten av beslutet av den 17 juli 1997 och om interimistiska åtgärder med stöd av artikel 185 i EG-fördraget (nu artikel 242 EG) och artikel 186 i fördraget, varigenom Camar begärde tilldelning av en lämplig kvantitet licenser i kategori B för år 1998 eller ekonomiskt stöd.
- 42 Denna ansökan, som registrerades under målnummer T-260/97 R, avslogs genom beslut meddelat av förstainstansrättens ordförande den 10 december 1997 i mål T-260/97 R, Camar mot kommissionen och rådet (REG 1997, s. II-2357), i vilket det inte ansågs föreligga en överhängande risk för allvarlig och irreparabel skada.
- 43 Detta beslut blev föremål för ett överklagande, vilket avslogs av genom beslut av domstolens ordförande den 15 april 1998 i mål C-43/98 P(R), Camar mot kommissionen och rådet (REG 1998, s. I-1815).
- 44 Genom handling, som inkom till förstainstansrättens kansli den 1 december 1997, ansökte Republiken Frankrike om att få intervensera i mål T-260/97 till stöd för svarandenas yrkanden. Denna ansökan beviljades genom förstainstansrättens beslut av den 19 februari 1998.
- 45 Det skriftliga förfarandet i mål T-260/97 förklarades avslutat den 15 juni 1998.
- 46 Genom skrivelse av den 5 mars 1998 ansökte bolagen Camar och Tico om att kommissionen, i enlighet med artikel 16.3 i förordning nr 404/93, skulle ändra tullkvoten för de två första kvartalen år 1998 genom att beakta 1996 års import från Somalia, på grund av den minskade kvantiteten tillgängliga somaliska

bananer till följd av det väderfenomen som går under benämningen "El Niño", som mellan oktober 1997 och januari 1998 skadade bananplantagerna i Somalia.

- 47 Genom skrivelse, daterad både den 23 och den 24 april 1998 (nedan kallad skrivelsen av den 23 april 1998), informerade kommissionen de två bolagen om att den inte hade för avsikt att bevilja deras ansökan om ändring av tullkvoten. Kommissionens tjänstemän hade nämligen inte kunnat konstatera någon bristande tillgång till bananer på gemenskapsmarknaden, vare sig under andra halvåret 1997 eller första halvåret 1998. Det var inte heller möjligt att, på grundval av deras ansökan, särskilja de skador som uppkommit till följd av klimatproblemen från skador som uppkommit till följd av andra svårigheter i fråga om exporten av somaliska bananer som bland annat berodde på inskeppningsstrukturer och osäkra transportvillkor.
- 48 Genom ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 14 juli 1998, väckte bolagen Camar och Tico talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 23 april 1998 och om skadestånd. Detta mål registrerades under målnummer T-117/98.
- 49 Det skriftliga förfarandet i mål T-117/98 förklarades avslutat den 18 december 1998.
- 50 Genom skrivelse av den 11 januari 1999 begärde Camar, sökande i målen T-79/96, T-260/97 och T-117/98, och Tico, sökande i mål T-117/98, att ovannämnda mål skulle förenas. Genom beslut av den 25 mars 1999 beslutade förstainstansrätten att dessa tre mål skulle förenas på grund av sambandet dem emellan.

- 51 Genom handling, som inkom till förstainstansrättens kansli den 6 februari 1999, ansökte Republiken Italien om att få intervensera till stöd för sökandens yrkanden. Genom beslut av den 7 maj 1999 avslog förstainstansrätten denna ansökan, eftersom den hade inkommit efter att fristen hade löpt ut.
- 52 Förstainstansrätten (fjärde avdelningen) beslutade på grundval av referentens rapport att inleda det muntliga förfarandet. Som en processledningsåtgärd anmodades kommissionen och bolaget Camar att skriftligen besvara vissa frågor.
- 53 Parterna utvecklade sin talan och besvarade förstainstansrättens muntliga frågor vid sammanträde den 7 juli 1999.

Parternas yrkanden

- 54 I mål T-79/96 har sökanden, med stöd av Republiken Italien, yrkat att förstainstansrätten skall

— förklara att kommissionen har åsidosatt artikel 30 i förordning nr 404/93 och artikel 40.3 i EG-fördraget (nu artikel 34.2 EG i ändrad lydelse), genom att inte vidta de nödvändiga åtgärderna för att möjliggöra för sökanden att avhjälpa sina svårigheter att få tillgång till bananer med anledning av krisen i Somalia,

— fastställa att kommissionen är skyldig att vidta nödvändiga åtgärder för framtiden,

— förplikta kommissionen att ersätta den skada som sökanden har lidit genom denna underlåtenhet, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

55 Kommissionen har, med stöd av Republiken Frankrike, yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan eller i andra hand ogilla den, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

56 I mål T-260/97 har sökanden yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara kommissionens beslut av den 17 juli 1997 om avslag på en ansökan om övergångsåtgärder inom ramen för tullkvotsystemet för import av bananer,

— förplikta kommissionen att ersätta den skada som sökanden har lidit och kommer att lida på grund av kommissionens vägran att beakta dess normala referenskvantitet, vilken motsvarar treårsperioden omedelbart före krigsutbrottet i Somalia, för att beräkna licenser i kategori B,

— i andra hand förplikta rådet att ersätta den skada som sökanden har lidit till följd av att det inte har antagit vissa bestämmelser i förordning nr 404/93 som skulle göra det möjligt att hantera sådana situationer som sökandens, och

— förplikta kommissionen och/eller rådet att ersätta rättegångskostnaderna.

57 Rådet har, med stöd av Republiken Frankrike, yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— i andra hand avvisa talan om utomobligatoriskt skadestånd för skadan som påstås ha uppkommit till följd av antagandet av förordning nr 404/93, eller i andra hand ogilla den, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

58 Kommissionen har, med stöd av Republiken Frankrike, yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan om ogiltigförklaring,

— avvisa skadeståndstalan eller i andra hand ogilla den, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

59 I mål T-117/98 har sökandena yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara kommissionens beslut om att avslå ansökan om ändring av tullkvoten för import av bananer i enlighet med artikel 16.3 i förordning nr 404/93,

— förplikta kommissionen att utge skadestånd, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

60 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan eller ogilla den, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Yrkandena om underlåtenhet och ogiltigförklaring

Huruvida talan i mål T-79/96 kan upptas till sakprövning

- 61 Kommissionen har åberopat två grunder för avvisning av talan i mål T-79/96. Den första grunden avser bristande överensstämmelse mellan de åtgärder som har begärts i den formella underrättelsen och de åtgärder som har begärts i yrkandena i ansökan. Den andra grunden rör den omständigheten att talan avser underlåtenhet att anta en rättsakt som inte riktar sig till sökanden och som, i vilket fall som helst, inte berör sökanden direkt och personligen.

Den första grunden för avvisning: Huruvida det föreligger bristande överensstämmelse mellan de åtgärder som har begärts i den formella underrättelsen och de åtgärder som har begärts i yrkandena i ansökan

— Parternas argument

- 62 Kommissionen har gjort gällande att jämförelsen mellan den detaljerade redogörelsen för de begärda åtgärderna i den formella underrättelsen och yrkandena i ansökan, vilka rent allmänt hänvisar till "lämpliga åtgärder", visar att föremålet för talan är ett annat och mer vidsträckt än föremålet för anmodan att vidta åtgärder. Kommissionen kan följaktligen inte veta om den skall försvara sig mot anklagelsen om att den har underlåtit att anta rättsakter som är särskilt angivna i anmodan att vidta åtgärder eller senare rättsakter.
- 63 Det framgår emellertid av domstolens rättspraxis angående artikel 35 i EKSG-fördraget att passivitetstalan endast kan avse den rättsakt som tidigare begärts, eftersom det administrativa förfarandet har till verkan att fastställa gränserna för

talán (domstolens dom av den 16 december 1960 i de förenade målen 41/59 och 50/59, Hamborner och Thyssen mot Höga myndigheten, REG 1960, s. 989, och av den 8 juli 1970 i mål 75/69, Hake mot kommissionen, REG 1970, s. 535).

— Förstainstansrättens bedömning

- 64 Svarandens påstående om att föremålet för den formella underrättelsen inte är detsamma som för talan kan inte godtas.
- 65 I den formella underrättelsen har sökanden nämligen begärt att kommissionen skall vidta åtgärder som motsvarar dem genom vilka kommissionen, i syfte att hantera följderna av de tropiska ovädren Debbie, Iris, Luis och Marilyn, ökade tullkvoten och tilldelade de ytterligare kvantiteter som följde därav till de aktörer som inbegrep eller företrädde de bananproducenter som drabbats, genom att tillåta dem att ersätta kvantiteterna otillgängliga bananer med bananer från tredje land eller icke traditionella AVS-bananer.
- 66 Sökanden har i sin ansökan gjort gällande att kommissionen inte har vidtagit åtgärder till sökandens fördel som motsvarar de åtgärder som den antog till följd av de tropiska ovädren Debbie, Iris, Luis och Marilyn samt att den inte har ökat tullkvoten och inte har tilldelat sökanden, i dennes egenskap av aktör som företräder somaliska bananproducenter, en ytterligare kvantitet motsvarande denna ökning. Sökanden har i sina yrkanden begärt att förstainstansrätten skall förklara att kommissionen har brutit mot fördraget genom att inte vidta ”de nödvändiga åtgärderna för att möjliggöra för sökanden att avhjälpa sina svårigheter”.
- 67 Gemenskapsdomstolen kan inte inom ramen för en passivitetstalan sätta sig i kommissionens ställe och, genom dom, anta de bestämmelser som kommissionen

skulle ha antagit för att fullgöra sin skyldighet att vidta åtgärder i enlighet med gemenskapsrätten. Enligt vad generaladvokaten Elmer erinrade om i sitt förslag till avgörande inför domstolens dom av den 26 november 1996 i mål C-68/95, T. Port (REG 1996, s. I-6065, I-6068) kan inte "[d]omstolen... i ett mål om passivitet ålägga kommissionen att utfärda de i artikel 30 i förordningen [nr 404/93] omnämnda bestämmelserna, utan kan i ett givet fall endast fastställa att kommissionen genom att inte utfärda sådana bestämmelser har brutit mot fördraget" (punkt 52 i förslaget till avgörande). Sökanden kunde följaktligen inte använda samma begrepp som i den formella underrättelsen till kommissionen när den framställde sina yrkanden inför förstainstansrätten. Sökanden kunde endast begära att förstainstansrätten skulle förklara att kommissionen hade åsidosatt sina skyldigheter.

68 Talan om avvisning kan således inte bifallas på den första grunden.

Den andra grunden för avvisning: Huruvida talan avser åsidosättande av en rättsakt som inte riktar sig till sökanden och som inte berör sökanden direkt och personligen

— Parternas argument

69 Kommissionen hävdar att talan inte kan upptas till sakprövning, eftersom den avser underlåtenhet att anta en rättsakt som inte riktar sig till sökanden.

70 Kommissionen har påpekat att artikel 175 tredje stycket i fördraget föreskriver att en fysisk eller juridisk person får föra passivitetstalan vid domstolen endast om någon av gemenskapens institutioner underlåtit att till personen i fråga rikta någon annan rättsakt än en rekommendation eller ett yttrande.

- 71 Camars anmodan att vidta åtgärder och dess talan syftar till att kommissionen skall anta bestämmelser som motsvarar dem som kommissionen antog till följd av de tropiska ovädren, vilka både till sin form och sitt innehåll utgör verkliga förordningar.
- 72 Av detta följer att talan avser antagandet av en förordning, vilken är en rättsakt som per definition inte kan vara riktad till sökanden (se domstolens dom av den 28 mars 1979 i mål 90/78, Granaria mot rådet och kommissionen, REG 1979, s. 1081, och av den 26 oktober 1971 i mål 15/71, Mackprang mot kommissionen, REG 1971, s. 797).
- 73 Även om man genom en extensiv tolkning av artikel 175 tredje stycket i fördraget skulle medge att en fysisk eller juridisk person kan förebrå en institution för att inte ha antagit en rättsakt som inte riktar sig till personen i fråga, men som skulle ha berört denne direkt och personligen om den hade antagits, skulle den rättsakt som är föremål för talan i vilket fall som helst kunna beröra sökanden varken direkt eller personligen.
- 74 Vad gäller det villkor som framgår av begreppet "direkt" har kommissionen vidhållit att detta villkor inte är uppfyllt, eftersom det ankommer på myndigheterna i medlemsstaterna att, inom ramen för den gemensamma organisationen av marknaden inom sektorn för bananer, fastställa vilka aktörer som lidit skada och tilldela individuella kvantiteter.
- 75 Vad gäller det villkor som framgår av begreppet "personligen" har kommissionen hävdatt att det följer av gemenskapens rättspraxis att "en rättsakts normativa karaktär inte kan sättas i fråga på grund av att det är möjligt att med större eller mindre precision fastställa hur många rättssubjekt som vid ett givet tillfälle är föremål för rättsaktens tillämpning, eller till och med att identifiera dessa, så länge som denna tillämpning sker med stöd av objektiva rättsliga eller faktiska omständigheter som anges i rättsakten och i enlighet med dess syfte" (domstolens dom av den 5 maj 1977 i mål 101/76, Koninglijke Scholten Honig mot rådet och

kommissionen, REG 1977, s. 797, och förstainstansrättens dom av den 7 november 1996 i mål T-298/94, Roquette Frères mot rådet, REG 1996, s. II-1531, punkt 42).

- 76 De bestämmelser som antogs till följd av de tropiska ovädren, vilka sökanden har åberopat, är av normativ karaktär, eftersom de fastställer särskilda regler för en kategori aktörer som definieras på grundval av objektiva kriterier.
- 77 Den rättsakt som sökanden har åberopat skulle följaktligen endast beröra sökanden i dennes objektiva egenskap av importör av somaliska bananer på samma sätt som alla andra importörer som befinner sig i samma situation. Den omständigheten att sökanden är den enda importören av somaliska bananer i Italien (omstridd omständighet under åren 1994 och 1995) ändrar inte denna rättsakts normativa karaktär.

— Förstainstansrättens bedömning

- 78 I enlighet med artikel 175 tredje stycket i fördraget får varje fysisk eller juridisk person föra talan vid domstolen om att någon av gemenskapens institutioner har underlåtit att till personen i fråga rikta någon annan rättsakt än en rekommendation eller ett yttrande.
- 79 Domstolen har i domen i det ovannämnda målet T. Port slagit fast att på samma sätt som artikel 173 fjärde stycket i fördraget (nu artikel 230 EG) innebär att enskilda kan väcka talan om ogiltigförklaring av en rättsakt som inte är riktad till

dem, men som direkt och personligen berör dem, skall artikel 175 tredje stycket tolkas på så sätt att den även ger dem möjlighet att väcka en passivitetstalan mot en institution som har underlåtit att anta en rättsakt som skulle ha berört dem på samma sätt (se domen i det ovannämnda målet T. Port, punkt 59, samt förstainstansrättens dom av den 15 september 1998 i mål T-95/96, Gestevisión Telecinco mot kommissionen, REG 1998, s. II-3407, punkt 58, och av den 3 juni 1999 i mål T-17/96, TF1 mot kommissionen, REG 1999, s. II-1757, punkt 27).

- 80 Även om kommissionen i det förevarande fallet hade antagit bestämmelser i form av en förordning som svar på Camars begäran om att åtgärder som ”motsvarar” dem som vidtogs till följd av de tropiska ovädren skulle vidtas, skulle denna rättsakt, i motsats till vad kommissionen själv har hävdats, ha berört sökanden direkt och personligen.
- 81 Vad gäller frågan huruvida sökanden är direkt berörd råder det inget tvivel om att sökanden skulle ha varit det i förhållande till de begärda rättsakterna, eftersom de nationella myndigheterna — för det fall kommissionen hade vidtagit de efterfrågade åtgärderna — skulle ha haft en rent verkställande uppgift vad gäller tillämpningen av dessa åtgärder (domstolens dom av den 29 mars 1979 i mål 113/77, NTN Toyo Bearing m.fl. mot rådet, REG 1979, s. 1185, punkt 11, svensk specialutgåva, volym 4, s. 425, och förstainstansrättens dom av den 18 september 1996 i mål T-155/94, Climax Paper mot rådet, REG 1996, s. II-873, punkt 53).
- 82 Vad gäller frågan huruvida sökanden är personligen berörd, framgår det av domstolens och förstainstansrättens rättspraxis att en rättsakt av normativ karaktär som är generellt tillämplig på de berörda ekonomiska aktörerna under vissa omständigheter kan beröra vissa av dem personligen (domstolens dom av den 16 maj 1991 i mål C-358/89, Extramet Industrie mot rådet, REG 1991, s. I-2501, punkterna 13 och 14 och dom av den 18 maj 1994 i mål C-309/89, Codorniu mot rådet, REG 1994, s. I-1853, punkt 19, svensk specialutgåva, volym 15, s. 141, samt förstainstansrättens dom av den 13 december 1995 i de förenade målen T-481/93 och T-848/93, Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2941, punkt 50). I ett sådant fall skulle en

rättsakt från gemenskapen således på samma gång ha en normativ karaktär och — i förhållande till vissa berörda ekonomiska aktörer — karaktären av ett beslut.

- 83 En fysisk eller juridisk person skulle emellertid kunna påstå sig vara personligen berörd endast om akten i fråga angår dem på grund av vissa egenskaper som är utmärkande för dem eller på grund av en faktisk situation som särskiljer dem i förhållande till alla andra personer (domstolens dom av den 15 juli 1963 i mål 25/62, Plaumann mot kommissionen, REG 1963, s. 197, svensk specialutgåva, volym 1, s. 181, och domen i det ovannämnda målet Codorniu mot rådet, punkt 20, samt förstainstansrättens dom i det ovannämnda målet Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, punkt 51, och av den 27 april 1995 i mål T-12/93, CCE de Vittel m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-1247, punkt 36).
- 84 Sökanden hade begärt att kommissionen skulle vidta åtgärder på grundval av artikel 30 i förordning nr 404/93 för att hantera konsekvenserna av inbördeskriget i Somalia för produktionen och exporten av bananer. Det framgår av domstolens dom i det ovannämnda målet T. Port att kommissionen, när den vidtar åtgärder i enlighet med denna artikel, måste ta hänsyn till den situation som de berörda aktörerna befinner sig i (domen i det ovannämnda målet T. Port, punkt 37). Eftersom sökanden före år 1991 var den enda importören av somaliska bananer inom gemenskapen, och således den enda som led skada på grund av inbördeskriget, skulle sökandens situation ha beaktats av kommissionen om den hade vidtagit åtgärder i enlighet med artikel 30. Sökanden befann sig således i en faktisk situation som i tillräcklig utsträckning särskilde denne i förhållande till alla andra bananimportörer och skulle följaktligen ha ansetts vara personligen berörd för det fall kommissionen hade vidtagit de begärda åtgärderna (se domstolens dom av den 26 juni 1990 i mål 152/88, Sofrimport mot kommissionen, REG 1990, s. I-2477, punkt 11).
- 85 Av vad anförts följer att passivitetstalan kan upptas till sakprövning.

Huruvida talan i mål T-117/98 kan upptas till sakprövning

Parternas argument

- 86 Enligt kommissionen kan inte talan om ogiltigförklaring upptas till sakprövning på grund av att den omtvistade skrivelsen inte utgör ett beslut i den mening som avses i artikel 173 i fördraget, utan ett rent artighetsbrev.
- 87 Svaranden har i detta hänseende gjort gällande att en privat aktör inte har rätt att begära tillämpning av artikel 16.3. Om kommissionen sålunda, precis som i det förevarande fallet, besvarar en ansökan från en aktör som grundar sig på denna bestämmelse och som syftar till en ändring av den prognosticerade försörjningsbalansen och tullkvoten, gör den det av ren artighet.
- 88 Om kommissionen inte hade svarat, skulle aktörerna inte ha kunnat väcka någon passivitetstalan. Följaktligen kunde de inte, för det fall kommissionen svarade, väcka passivitetstalan.
- 89 En eventuell åtgärd med tillämpning av artikel 16.3 skulle i vilket fall som helst inte beröra Camar eller Tico direkt eller personligen, eftersom denna åtgärd skulle ha tillämpats till förmån för alla importörer som lidit skada till följd av översvämningarna i Somalia. Dessa bolag kunde således inte bestrida kommissionens vägran att vidta en sådan åtgärd.
- 90 Sökandenas skrivelse av den 5 mars 1998 ingick dessutom inte i ett sammanhang som liknar det som tidigare hade gett upphov till att begärda åtgärder vidtogs. De italienska myndigheterna har nämligen inte officiellt lagt fram skriftlig dokumentation till stöd för sökandenas påståenden som bland annat skulle bevisa de

skador som aktörerna lidit. Efter ovädren Debbie, Luis, Iris och Marilyn skyndade sig däremot de berörda nationella myndigheterna att informera kommissionen.

Förstainstansrättens bedömning

- 91 Det framgår av fast rättspraxis att ”endast åtgärder som har tvingande rättsverkan som kan påverka sökandens intressen genom att väsentligt förändra dennes rättsliga ställning utgör rättsakter och beslut som kan bli föremål för en talan om ogiltigförklaring i den mening som avses i artikel 173 [i fördraget]” (domstolens dom av den 11 november 1981 i mål 60/81, IBM mot kommissionen, REG 1981, s. 2639, punkt 9, svensk specialutgåva, volym 6, s. 225, och av den 22 april 1997 i mål C-395/95 P, Geotronics mot kommissionen, REG 1997, s. I-2271, punkt 10, samt förstainstansrättens dom av den 16 juli 1998 i mål T-81/97, Regione Toscana mot kommissionen; REG 1998, s. II-2889, punkt 21).
- 92 Dessutom skall ett kommissionsbeslut som har nekande karaktär bedömas i förhållande till arten av den begäran som det utgör ett svar på (domstolens dom av den 8 mars 1972 i mål 42/71, Nordgetreide mot kommissionen, REG 1972, s. 105, punkt 5, och förstainstansrättens dom av den 22 oktober 1996 i mål T-330/94, Salt Union mot kommissionen, REG 1996, s. II-1474, punkt 32). Närmare bestämt är en vägran att vidta en åtgärd en rättsakt mot vilken talan om ogiltigförklaring kan föras enligt artikel 173 i fördraget, under förutsättning att den rättsakt som institutionen vägrar att anta skulle ha kunnat ifrågasättas med stöd av denna bestämmelse (domstolens dom av den 26 april 1988 i de förenade målen 97/86, 193/86, 99/86 och 215/88, Asteris m.fl. mot kommissionen, REG 1988, s. 2181, punkt 17, och domen i det ovannämnda målet Salt Union mot kommissionen, punkt 32).
- 93 När ett negativt beslut av kommissionen, liksom i det förevarande fallet, avser antagandet av en förordning måste rättssubjekten, för att de skall kunna föra talan om ogiltigförklaring av detta beslut, bevisa att detta beslut skulle ha berört dem direkt och personligen, även om förordningen i fråga inte skulle ha varit riktad till dem.

- 94 Dessa villkor är emellertid uppfyllda i det förevarande målet. Vad beträffar den omtvistade rättsaktens beskaffenhet kan det påpekas att kommissionens skrivelse av den 23 april 1998 inte utgör ett rent artighetsbrev. Kommissionen har nämligen genom detta brev, efter att ha utvärderat de uppgifter som den förfogade över och de som inlämnats av sökandena, beslutat att inte öka tullkvoten genom tillämpning av artikel 16.3 i förordning nr 404/93. Denna akt utgör ett tydligt och slutgiltigt ställningstagande, i fråga om de ansökningar som sökandena har inlämnat till kommissionen, som kan påverka sökandenas rättsliga ställning. Sökandena förlorar därmed, enbart genom att akten antas, alla möjligheter att faktiskt erhålla importlicenser för tredjelandsbananer såsom en följd av en ändring av tullkvoten.
- 95 Skrivelsen som innebar ett avslag på ansökningarna om en ökning av tullkvoten har följaktligen i sig tvingande rättsverkan och kan därmed utgöra föremål för en talan om ogiltigförklaring.
- 96 Vad gäller frågan huruvida den förordning som kommissionen har vägrat anta skulle ha berört sökandena direkt och personligen, kan det påpekas att denna förordning, vars verkställande inte hade givit de nationella myndigheterna något utrymme för skönsmässiga bedömningar, skulle ha angått sökandena på grund av en faktisk situation som hade särskilt dem i förhållande till alla andra personer. De åtgärder som begärdes av kommissionen avsåg nämligen tilldelningen av en ytterligare kvantitet importlicenser — motsvarande den skada som lidits — till de aktörer som drabbats av översvämningar i Somalia. Det framgår emellertid av handlingarna i målet att Camar, fram till och med år 1997, var den största importören av somaliska bananer och att Tico, från och med fjärde kvartalet år 1997, tillfälligt övertog denna ställning. Minskningen av kvantiteten tillgängliga somaliska bananer under fjärde kvartalet år 1997 och första kvartalet år 1998 har således särskilt påverkat sökandena, vilka därmed huvudsakligen skulle ha haft nytta av en ökning av tullkvoten. Kommissionens vägran att ändra tullkvoten har följaktligen inte drabbat sökandena på samma sätt som alla andra importörer av somaliska bananer, utan angått dem på grund av en faktisk situation som särskiljer dem i förhållande till alla andra ekonomiska aktörer på samma marknad.

97 Talan kan följaktligen upptas till sakprövning.

Prövning i sak av mål T-79/96 och T-260/97

98 Vad gäller prövningen i sak av mål T-79/96 har sökanden åberopat två grunder till stöd för sin passivitetstalan. Den första grunden avser åsidosättande av skyldigheten att ingripa i enlighet med artikel 30 i förordning nr 404/93 för att underlätta övergången från de olika nationella ordningarna till den gemensamma organisationen av marknaden som infördes genom denna förordning. Den andra grunden rör kommissionens skyldighet att vidta åtgärder i enlighet med icke-diskrimineringsprincipen med avseende på de aktörer, vilka traditionellt hade salufört bananer med ursprung i AVS-staterna och vissa utomeuropeiska franska departement, som drabbats av de tropiska ovädren.

99 Vad gäller prövningen i sak av mål T-260/97 har sökanden åberopat sju grunder för ogiltigförklaring. Enligt den första grunden har kommissionen åsidosatt artikel 30 genom att ha gjort en felaktig tolkning av förordning nr 404/93. Den andra grunden avser åsidosättande av artikel 30 till följd av en oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna. Den tredje grunden rör maktmissbruk genom felaktig tolkning av artikel 30 i förordning nr 404/93. Den fjärde grunden avser maktmissbruk till följd av en oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna. Den femte grunden rör åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen. Den sjätte grunden avser åsidosättande av principen om god förvaltningssed och den sjunde grunden rör åsidosättande av de ekonomiska aktörernas grundläggande rättigheter.

100 Kommissionen har bestritt samtliga grunder som åberopats av sökanden angående sakfrågan i mål T-79/96 och T-260/97.

- 101 Rådet har, samtidigt som det har förklarat sig inte vilja ta ställning till lagenligheten av kommissionens beslut som är omtvistat i mål T-260/97, bestritt grunden som avser åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen och begärt att talan om ogiltigförklaring av detta beslut skall ogillas. Rådet har gjort gällande att sökanden inte har bevisat att kommissionen har särbehandlat den i förhållande till andra aktörer som befann sig i jämförbara situationer, eftersom de aktörer som drabbats av de tropiska ovädren befann sig i en annan situation än Camar.
- 102 Förstainstansrätten konstaterar för det första att sökanden, både vad gäller dess begäran om fastställelse av att kommissionen har underlåtit att vidta åtgärder i mål T-79/96 och begäran om ogiltigförklaring i mål T-260/97, vill att förstainstansrätten skall fastställa att kommissionen, antingen genom underlåtenhet i det första fallet eller genom en uttrycklig vägran i det andra fallet, har underlåtit att uppfylla sin skyldighet att vidta åtgärder enligt artikel 30 i förordning nr 404/93. Det är således lämpligt att sammanföra undersökningen av grunderna avseende denna artikel.

Den första grunden i mål T-79/96 samt den första, den andra och den tredje grunden i mål T-260/97: Huruvida kommissionen har åsidosatt artikel 30 i förordning nr 404/93

— Parternas argument i fråga om den första grunden i mål T-79/96

- 103 Sökanden har gjort gällande att det i det aktuella fallet handlade om att uppnå samma ändamål som eftersträvades genom de åtgärder som vidtogs till följd av de tropiska ovädren Debbie, Luis, Iris och Marilyn (närmare bestämt att säkerställa en tillräcklig tillförsel till gemenskapsmarknaden och ersätta den skada som aktörerna drabbats av). En fullständig eller partiell avsaknad av somaliska bananer skulle ha påverkat tillförseln till gemenskapsmarknaden och medfört skador för Camar, som före inbördeskrigets utbrott var den enda gemenskapsaktören som importerade dessa traditionella bananer.

- 104 Sökanden har påpekat att det framgår av domen i det ovannämnda målet T. Port (punkt 36) att kommissionen i enlighet med artikel 30 i förordning nr 404/93 är skyldig att lösa de svårigheter som har uppkommit efter införandet av den gemensamma organisationen av marknaden, men som har sitt ursprung i det tillstånd som de nationella marknaderna befann sig i före utfärdandet av förordningen.
- 105 I det förevarande fallet har förordning nr 404/93 medfört att det är omöjligt för Camar att ersätta de somaliska bananerna med bananer av annat ursprung. Till följd av den minskade somaliska produktionen under denna period har Camar nämligen inte alls importerat bananer från Somalia mellan åren 1991 och 1993. Efter införandet av den gemensamma organisationen har Camar inte heller kunnat ersätta de somaliska bananerna med AVS-bananer eller tredjelandsbananer.
- 106 Republiken Italien, som har intervenerat i målet, har påpekat att den situation som bolaget Camar befinner sig i omfattas av tillämpningsområdet för artikel 30 i förordning nr 404/93, såsom den har tolkats av domstolen i domen i det ovannämnda målet T. Port.
- 107 I denna dom slog domstolen fast att en enda aktörs ställning kan kräva ett ingripande av kommissionen i enlighet med artiklarna 16.3 och 30 i förordning nr 404/93 när det har bevisats att kommissionens passivitet kränker aktörens gemenskapsrättsligt skyddade grundläggande rättigheter.
- 108 För att fastställa att en åtgärd i enlighet med förordning nr 404/93 är nödvändig, kan man i övrigt inte begära att situationen i de länder som drabbades av följderna av de tropiska ovädren, respektive situationen på grund av krisen i Somalia, skall vara jämförbara för att artikel 30 skall vara tillämplig på grundval av att det föreligger en överensstämmelse mellan den italienska nationella ordning som fanns före införandet av den gemensamma organisationen av marknaden och de motsvarande franska och brittiska ordningarna. Till skillnad från Italien är nämligen dessa sistnämnda bananproducerande länder. Det är således normalt att det förelåg skillnader mellan deras tidigare nationella ordningar.

- 109 Kommissionen har påpekat att det inte ankom på den att vidta åtgärder i det förevarande fallet, eftersom sökandens situation inte omfattas av artikel 30 av flera anledningar.
- 110 Kommissionen har hävdats att de situationer som låg till grund för de åtgärder som vidtogts till följd av de tropiska ovädren inte motsvarar sökandens situation. För det första var ovannämnda åtgärder nödvändiga för att säkerställa tillförseln till gemenskapsmarknaden under exceptionella omständigheter där stora kvantiteter traditionella AVS-bananer inte var omedelbart tillgängliga. I fallet med inbördeskriget i Somalia handlade det däremot om att de berörda aktörerna skulle kunna anskaffa traditionella AVS-bananer på medellång och lång sikt för att lösa en krissituation som drog ut på tiden. För det andra var dessa åtgärder berättigade, vilket framgår av femte övervägandet i ingressen till de förordningar det har hänvisats till såsom exempel och av de rättsliga grunderna för dessa förordningar (artiklarna 16.3, 20 och 30 i förordning nr 404/93), genom att det i de tidigare nationella ordningarna fanns bestämmelser som, under exceptionella omständigheter, tillgodosåg intressena för de aktörer som drabbades av dessa. Den italienska ordningen innehöll däremot inte någon sådan bestämmelse.
- 111 Svaranden har vidare hävdats att sökandens svårigheter motsvarar de svårigheter som alla företag som är verksamma på den fria marknaden tidigare har haft. Sökanden hade kunnat avhjälpa sina svårigheter genom att köpa traditionella AVS-bananer på annat håll. Dessa bananer är inte, i motsats till vad sökanden har hävdats, förbehållna traditionella importörer.
- 112 Svaranden har i detta hänseende vidhållit att möjligheten att köpa traditionella AVS-bananer för att ersätta de somaliska bananerna härrör från omständigheten att kvantiteten importerade traditionella AVS-bananer under åren 1993 och 1994 var mindre än de traditionella kvantiteter som fastställdes av förordningen och att olika icke traditionella aktörer — inte enbart multinationella — under denna period började exportera från AVS-staterna. Det multinationella företaget Dole började till exempel importera dessa bananer under år 1994, då importen av somaliska bananer återupptogs.

- 113 Republiken Frankrike, som har intervenerat i målet, har påpekat att artikel 30 i förordning nr 404/93 inte kan utgöra rättslig grund för vidtagandet av interimistiska åtgärder som syftar till att avhjälpa svårigheter som härrör från en krigssituation. Domstolen har nämligen, i sin dom av den 4 februari 1997 i de förenade målen C-9/95, C-23/95 och C-156/95, Belgien och Tyskland mot kommissionen (REG 1997, s. I-645), slagit fast att artikel 30 i denna förordning inte är tillämplig på klimatproblem, eftersom sådana problem utgör omständigheter som är oberoende av införandet av en gemensam organisation av marknaden. Samma kriterium bör tillämpas i fråga om de problem som uppstått till följd av inbördeskriget i Somalia.
- 114 Camars svårigheter har för övrigt sitt ursprung i inbördeskriget i Somalia och har inget samband med införandet av en gemensam organisation av marknaden. Artikel 30 i förordning nr 404/93 är, enligt den tolkning som har gjorts i domen i det ovannämnda målet T. Port, således inte tillämplig i det förevarande fallet.

— Parternas argument i fråga om den första grunden i mål T-260/97

- 115 Sökanden har hävdat att kommissionen har åsidosatt den ”grundläggande filosofin” bakom förordning nr 404/93 genom att anta det omtvistade beslutet och att den därmed har åsidosatt artikel 30.
- 116 Åsidosättandet av artikel 30 bevisas av åttonde övervägandet i ingressen till ovannämnda beslut, från vilken sökanden har dragit slutsatsen att det, enligt kommissionen, endast är aktörer i kategori A som kan erhålla ytterligare importlicenser för tredjelandspananer inom ramen för tullkvoten när de licenser som de har tilldelats kraftigt begränsas på grund av en exceptionell minskning av deras referenskvantitet. Sökanden har nämligen påpekat — fortfarande i enlighet med vad kommissionen har uttalat — att även om de licenser för tredje land som aktörerna i kategori B har tilldelats också har tilldelats dem på grundval av en referenskvantitet, medför inte den abnorma minskningen av denna kvantitet

svårigheter på grund av övergången från den tidigare ordningen till den gemensamma ordningen, utan leder endast till att beröva de berörda aktörerna en ”potentiell fördel” till följd av den nya marknadsorganisationen.

- 117 Kommissionen har medgett att tillämpningen av artikel 30 i förordning nr 404/93 är förbehållen fall av ”svårigheter av en känslig natur”, både vad avser aktörer i kategori A och kategori B. Kommissionen har emellertid klargjort att artikel 30 inte skall tillämpas på samma sätt för båda dessa kategorier aktörer, eftersom aktörerna i kategori B, till skillnad från aktörerna i kategori A, fritt kan importera AVS-banor till dess att de traditionella kvantiteterna är uttömda och dessutom åtnjuter en objektiv fördel, eftersom 30 procent av tullkvoten är reserverad för dem.

— Parternas argument i fråga om den andra grunden i mål T-260/97

- 118 Sökanden har hävdade att kommissionen har åsidosatt artikel 30 genom att den, när den antog det omtvistade beslutet, grundade sig på en oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna.
- 119 Denna oriktiga bedömning av de faktiska omständigheterna framgår av sjätte, sjunde och nionde övervägandena i ingressen till beslutet av den 17 juli 1997. Sökanden har särskilt påpekat att inbördeskriget i Somalia, vilket utbröt i slutet av år 1990, i motsats till vad kommissionen har påstått inte är en händelse som ägde rum ”långt före” införandet av den gemensamma organisationen av marknaden för banor, eftersom förordning nr 404/93 tillämpade perioden mellan åren 1989 och 1991 såsom en första referensperiod. Inbördeskrigets inverkan på produktionen och exporten av somaliska banor har således påverkat Camars referenskvantitet från och med förordningens ikraftträdande.

- 120 Även om svårigheterna följer av inbördeskriget, beror de således på övergången från den nationella ordningen till gemenskapsordningen.
- 121 Den omständigheten att de kvantiteter som gemenskapen importerar från AVS-staterna är mindre än de traditionella kvantiteterna betyder dessutom inte att det finns traditionella kvantiteter tillgängliga. Denna omständighet kan bero på flera faktorer i fråga om väder, miljö och logistik eller byråkratiska svårigheter, i likhet med de som föreskrivs i artikel 14 i förordning nr 1442/93.
- 122 Domarna i de ovannämnda målen T. Port och Belgien och Tyskland mot kommissionen bekräftar i detta hänseende att det vid den aktuella tidpunkten var omöjligt att finna tillgängliga kvantiteter traditionella AVS-bananer eller gemenskapsbananer.
- 123 Sökanden har även hävdad att påståendet enligt vilket olika företag hade börjat importera traditionella AVS-bananer till gemenskapen från och med införandet av den gemensamma organisationen av marknaden inte grundar sig på exakta uppgifter. Om så är fallet var det endast fråga om antingen importörer som förvärvat aktier i redan existerande bolag eller som ersatt lokala producenter, eller multinationella företag som disponerade över investeringar i många länder och som med lätthet kunnat avhjälpa sina logistiska problem.
- 124 Den omständigheten att bolaget Dole hade börjat importera bananer med ursprung i Somalia saknar relevans i förevarande mål, eftersom det rör sig om ett multinationellt bolag som förfogar över betydande kapital och som etablerat sig i detta land under den kaotiska perioden som följde på inbördeskriget.

- 125 Kommissionen har vidhållit att den på ett korrekt sätt har bedömt de faktiska omständigheterna i det förevarande fallet och att villkoren för tillämpning av artikel 30 inte är uppfyllda. Kommissionen har särskilt påpekat att Camars svårigheter att tillgodose sina behov inte följer av övergången från den nationella ordningen till gemenskapsordningen, utan är ett resultat av Camars strategiska val. Vidare uppstod dessa svårigheter under år 1991, när den nationella ordningen fortfarande gällde.
- 126 Kommissionen har erinrat om att den gemensamma organisationen av marknaden på inte sätt hindrar Camar från att ersätta de somaliska bananerna.
- 127 De administrativa formaliteterna knutna till gemenskapsordningen har dessutom aldrig har gett upphov till några försörjningssvårigheter efter ikraftträdandet av den gemensamma organisationen av marknaden.
- 128 Domen i det ovannämnda målet Belgien och Tyskland mot kommissionen, i vilken det slås fast att kommissionen under vissa omständigheter har en skyldighet att vidta åtgärder, kan följaktligen inte tillämpas i sökandens fall, eftersom denna skyldighet endast avser nödvändigheten att förse gemenskapsmarknaden om det uppstår en exceptionell situation efter inrättandet av den gemensamma organisationen av marknaden.

— Parternas argument i fråga om den tredje grunden i mål T-260/97

- 129 Sökanden har påpekat att kommissionen har begått maktmissbruk genom att anta det omtvistade beslutet, eftersom kommissionen, i sitt femte övervägande, har gjort en felaktig tolkning av artikel 30 genom att hävda att tillämpningen av denna bestämmelse endast är berättigad när aktörens svårigheter äventyrar dess möjlighet att fortsätta sin verksamhet. Sökanden har tvärtom hävdad att det framgår av domen i det ovannämnda målet T. Port att de enda villkoren för

tillämpning av artikel 30 rör förekomsten av svårigheter i samband med övergången från de nationella ordningarna till gemenskapsordningen och den omständigheten att dessa svårigheter inte beror på bristande aktsamhet hos de berörda aktörerna.

130 Domstolen använde uttrycket "svårigheter som äventyrar deras möjlighet att fortsätta sin verksamhet" när den hänvisade till de berörda aktörerna, eftersom den besvarade en fråga som ställts av den nationella domstolen och följaktligen använde samma termer som denna.

131 I förevarande fall skulle risken för företagets möjlighet att fortsätta sin verksamhet ha varit ett villkor för vidtagandet av eventuella brådskande åtgärder, och inte för tillämpningen av artikel 30.

132 Förekomsten av en tidigare nationell bestämmelse som bevakade intressena för importörer av traditionella AVS-bananer i katastrofsituationer utgör inte ett villkor för tillämpningen av artikel 30 i förordning nr 404/93.

133 I det förevarande fallet borde kommissionen tillämpa artikel 30 enligt samma skälighetsprinciper som genomsyrar dess förslag till ändring av förordning nr 404/93 (KOM/96/82 slutlig, EGT C 121, 1996, s. 15), i vilket den inte någonstans hänvisar till risken för företagets möjlighet att fortsätta sin verksamhet.

134 Kommissionen har påpekat att det följer av fast rättspraxis att ett beslut innebär maktmissbruk endast om det på grundval av objektiva, relevanta och samstämmiga uppgifter kan antas att det har antagits för att uppnå andra mål än dem som angetts (se förstainstansrättens dom av den 22 mars 1995 i mål T-586/93, Kotzonis mot ESK, REGP 1995, s. I-A-61 och s. II-665, punkt 73).

135 Inget av sökandens påpekanden innehåller emellertid någon uppgift om de mål som beslutet på ett rättsstridigt sätt var avsett att uppnå.

.

136 Vad gäller villkoren för tillämpning av artikel 30 har kommissionen, med stöd av den franska regeringen, vidhållit att det, av domen i det ovannämnda målet T. Port och beslutet av den 21 mars 1998 i det ovannämnda målet Camar mot kommissionen (punkterna 46 och 47), framgår att risken för företagets möjlighet att fortsätta sin verksamhet utgör ett nödvändigt villkor för tillämpning av artikel 30, eftersom underlåtenheten att följa detta villkor skulle kunna medföra att hela ordningen för import av bananer till gemenskapen förvanskas.

— Förstainstansrättens bedömning

137 Genom sina fyra grunder har sökanden i huvudsak gjort gällande att kommissionen har åsidosatt artikel 30 i förordning nr 404/93 genom att inte vidta de åtgärder som föreskrivs i denna artikel, trots att den var skyldig att göra detta så snart villkoren för tillämpningen av denna artikel hade uppfyllts.

138 Det skall inledningsvis erinras om att domstolen redan i domen i det ovannämnda målet T. Port (punkterna 35—41) har gjort följande uttalanden om tillämpningen av artikel 30:

”Tillämpningen av artikel 30 förutsätter att de åtgärder som kommissionen skall vidta syftar till att underlätta övergången av de olika nationella organisationerna till den gemensamma organisationen av marknaden och att de är nödvändiga för att göra detta.

Övergångsåtgärderna måste möjliggöra lösningen av de svårigheter som har uppkommit efter införandet av den gemensamma organisationen av marknaden, men som har sitt ursprung i det tillstånd som de nationella marknaderna befann sig i före utfärdandet av förordningen.

I detta hänseende måste kommissionen även ta hänsyn till den situation som sådana aktörer befinner sig i som före införandet av förordningen har förhållit sig på ett visst sätt i affärsmässigt hänseende i enlighet med de då gällande nationella reglerna, utan att kunna förutse vilka konsekvenser ett sådant förhållningssätt skulle få efter införandet av den gemensamma organisationen av marknaden.

Vid bedömningen av huruvida övergångsåtgärderna är nödvändiga förfogar kommissionen över ett stort handlingsutrymme i enlighet med förfarandet i artikel 27. Såsom domstolen har fastslagit i det ovan angivna beslutet [av den 29 juni 1993] i målet Tyskland mot rådet [mål C-280/93 R, REG 1993, s. I-667] (punkt 47) är kommissionen och i förekommande fall rådet emellertid skyldiga att ingripa om detta krävs med hänsyn till svårigheterna i samband med övergången från de nationella organisationerna till den gemensamma organisationen av marknaden.

Det åvilar därvid domstolen att pröva rättsenligheten av gemenskapsinstitutionernas agerande eller underlåtenhet att agera.

Ett ingripande av gemenskapsinstitutionerna krävs i synnerhet om övergången till den gemensamma organisationen av marknaden kränker vissa aktörers gemenskapsrättsligt skyddade grundläggande rättigheter, till exempel äganderätten och rätten till fri yrkesutövning.

Är övergångssvårigheterna ett resultat av aktörernas sätt att förhålla sig före ikraftträdandet av förordningen, måste de ha iakttagit normal aktsamhet med hänsyn till såväl den föregående nationella regleringen som det förestående

genomförandet av den gemensamma organisationen av marknaden i den utsträckning som de hade kännedom därom.”

139 Eftersom punkt 35 i domen i det ovannämnda målet T. Port endast anger de utmärkande dragen för de åtgärder kommissionen skall vidta (de skall vara nödvändiga och funktionella) och det inte har bestridits att sökandens svårigheter inte är ett resultat av dennes sätt att förhålla sig före ikraftträdandet av förordningen (punkt 41), kan villkoren för tillämpning av artikel 30 i förordning nr 404/93, i enlighet med anvisningarna i punkterna 36 och 38 i denna dom, anses vara uppfyllda i det förevarande fallet om sökanden har drabbats av svårigheter i samband med övergången från den nationella ordningen till gemenskapsordningen och om dessa svårigheter, för att kunna avhjälpas, kräver att kommissionen ingriper.

140 Vad gäller de försörjningssvårigheter som sökanden har åberopat kan det för det första anges att den italienska ordningen som gällde före ikraftträdandet av förordning nr 404/93 var betydligt mer flexibel än gemenskapsordningen beträffande möjligheten att byta mellan olika inköpskällor för bananer. Enligt vad sökanden har påpekat, utan att detta har bestritts av kommissionen, var det enligt den italienska ordningen möjligt att tullfritt importera AVS-bananer utan kvantitativa begränsningar. Vad gäller importen av tredjelandsbananer kunde aktörerna tidigare, även om den italienska ordningen föreskrev en tullkvot, komma i åtnjutande av denna tullkvot oberoende av kvantiteten importerade bananer och oberoende av deras ursprung. Den gemensamma organisationen av marknaden inom sektorn för bananer, vilken infördes genom förordning nr 404/93, föreskriver däremot att AVS-bananer endast kan importeras tullfritt till gemenskapen till dess att de traditionella kvantiteterna eller tullkvoten är uttömd och att varje aktör endast kan erhålla importlicenser som är knutna till bananernas ursprung (gemenskapen, traditionella AVS-länder, tredje land och icke traditionella AVS-bananer) och i förhållande till den genomsnittliga kvantitet som importerats under en referensperiod. Av detta följer att införandet av den gemensamma organisationen av marknaden har medfört en begränsning av de importmöjligheter som existerade inom ramen för den tidigare italienska lagstiftningen.

- 141 I enlighet med vad generaladvokaten Elmer anförde i sitt förslag till avgörande i det ovannämnda målet Belgien och Tyskland mot kommissionen (punkt 35) kan det "bli svårt för en aktör som mister sina sedvanliga leveranser av EG-bananer eller traditionella AVS-bananer att ersätta dessa med andra leveranser av EG-bananer och traditionella AVS-bananer". Producenter av gemenskapsbananer eller traditionella AVS-bananer kommer nämligen att föredra sina traditionella avsättningskanaler framför att göra en engångsleverans till en aktör som är knuten till en konkurrerande producent. De aktörer som har lidit skada till följd av förlusten av sina sedvanliga inköpskällor för AVS-bananer är därför hänvisade till att förse sig med tredjelandsbananer och icke traditionella AVS-bananer. Detta kan de emellertid i praktiken endast göra om de kan erhålla importlicenser för dessa bananer som motsvarar de kvantiteter för vilka import inte längre är möjlig (punkt 35 i förslaget till avgörande). Domstolen hänvisade uttryckligen till dessa synpunkter när den i det aktuella målet slog fast att det hade varit svårt för aktörerna att förse sig med gemenskapsbananer eller traditionella AVS-bananer (se punkt 52 i domen).
- 142 Det kan slutligen anges att det, för att tillåta avsättningen av AVS-bananer, inom ramen för de traditionella kvantiteterna eller tullkvoten, och av gemenskapsbananer, för vilka produktionskostnaderna kraftigt överskrider kostnaderna för tredjelandsbananer, genom förordningen har skapats en ordning som uppmuntrar handel med dessa bananer. Denna ordning gör det betydligt svårare för en aktör att finna traditionella AVS-bananer hos de leverantörer till vilka han ännu inte är knuten. I enlighet med artikel 19.1 b i förordning nr 404/93 har de aktörer som importerar traditionella AVS-bananer ett intresse av att ansluta sig till producenter och att varje år försäkra sig om att få den största tillgängliga kvantiteten bananer av denna sort, eftersom dessa aktörer, för traditionella kvantiteter som importeras till gemenskapen, har rätt till 30 procent av tullkvoten för import av tredjelandsbananer eller icke traditionella AVS-bananer. Under förhandlingen medgav kommissionen att Camar kunde drabbas av svårigheter till följd av ikraftträdandet av gemenskapsordningen.
- 143 Sökandens svårigheter att förse sig med bananer utgör en direkt konsekvens av införandet av den gemensamma organisationen av marknaden, även om dessa

svårigheter hör samman med inbördeskriget som bröt ut i Somalia i slutet av år 1990, eftersom denna ordning i praktiken har medfört en betydande objektiv minskning av Camars möjlighet, vilken gavs av den tidigare italienska ordningen, att ersätta det uteblivna utbudet av somaliska bananer. Dessa svårigheter har således medfört mycket allvarliga konsekvenser för livskraften avseende Camars ekonomiska verksamhet och har äventyrat dess möjligheter att bedriva denna verksamhet. Dessa svårigheter utgör följaktligen ”svårigheter av känslig natur” som, i enlighet med artikel 30 i förordning nr 404/93 och punkt 38 i domen i det ovannämnda målet T. Port, innebär att kommissionen har en skyldighet att vidta de åtgärder som är nödvändiga.

144 Det återstår därmed att pröva om de åtgärder som sökanden har begärt för att kunna hantera dessa svårigheter var nödvändiga eller om dessa svårigheter kunde övervinnas på annat sätt.

145 I enlighet med vad domstolen angav i punkt 38 i domen i det ovannämnda målet T. Port förfogar kommissionen över ett stort handlingsutrymme vid bedömningen av huruvida övergångsåtgärder är nödvändiga. Domstolen skall följaktligen, när den kontrollerar huruvida utövandet av en sådan befogenhet är lagenligt, endast pröva huruvida det har förekommit uppenbara oriktigheter eller maktmissbruk eller om den administrativa myndigheten i fråga på ett uppenbart sätt har överskridit gränserna för sitt handlingsutrymme.

146 Svaranden har i detta hänseende gjort gällande att det fanns ett alternativ till de åtgärder som sökanden har begärt. Enligt kommissionen kunde sökanden övervinna sina svårigheter inom ramen för marknadens funktion, närmare bestämt genom att köpa traditionella AVS-bananer av annat ursprung och således dra nytta av tullfriheten. Kommissionen anser att sökanden hade kunnat importera traditionella AVS-bananer till gemenskapen, eftersom importen från AVS-staterna sedan den 1 juli 1993 varit lägre än de traditionella kvantiteter som fastställts i bilagan till förordning nr 404/93. Denna möjlighet bekräftas av den omständigheten att andra aktörer hade börjat importera denna typ av bananer efter ikraftträdandet av denna förordning.

- 147 Vad gäller det argument som grundar sig på att de traditionella kvantiteterna inte var uttömda, förefaller det som om den omständigheten att importen från AVS-staterna sedan den 1 juli 1993 är lägre än de kvantiteter som fastställts i bilagan till förordning nr 404/93 inte betyder att det fanns traditionella AVS-banuner som sökanden hade kunnat importera till gemenskapen. Det skall nämligen erinras om att de tillåtna traditionella importkvantiteterna fastställdes på grundval av den största exporterade kvantiteten under det år som föregick år 1991, för varje AVS-stat som traditionellt levererar till gemenskapen. Dessa kvantiteter återspeglar följaktligen inte den verkliga produktionsnivån i dessa AVS-stater och därmed inte de kvantiteter som faktiskt fanns tillgängliga för import under åren 1994—1996. I enlighet med vad sökanden har angett är importen av banuner dessutom fortfarande beroende av omständigheter som kan påverka produktionen eller exporten, såsom väder eller logistiska brister.
- 148 Vad gäller argumentet i fråga om inträdet av nya aktörer har kommissionen, som svar på en skriftlig fråga som ställts av förstainstansrätten, uppgett följande aktörer: Del Monte, Diprosol, Ibanema, Select A (som importerar från Elfenbenskusten), Exodom (som importerar från Kamerun), Fyffes (som importerar från Leeward Islands), Tico (som importerar från Somalia) och Dole (som importerar från Jamaica och, under namnet Comafrika, från Somalia). Kommissionen har vidare angett att dessa aktörer, enligt kommissionens beräkningar, under 1997 hade importerat ungefär 25 procent av gemenskapens totala import från AVS-stater. Uppgiften som syftar till att bevisa att vissa aktörer faktiskt hade börjat importera banuner från AVS-staterna efter ikraftträdandet av förordning nr 404/93 motbevisar inte uppgiften om att en aktör som, i likhet med sökanden, förlorar sina vanliga inköpskällor för traditionella AVS-banuner, får svårt att ersätta dessa. Kommissionens uppgifter för år 1997 är dessutom inte relevanta för att bedöma möjligheterna att importera från AVS-staterna under den period då sökandens svårigheter av en känslig natur uppstod, det vill säga under åren 1994, 1995 och 1996.
- 149 Det följer av det ovan anförda att kommissionen gjorde sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning när den, med hänvisning till marknadens funktion, ansåg att Camar hade möjlighet att övervinna de svårigheter av känslig natur som orsakades av övergången från den italienska nationella ordningen till gemen-

skapsordningen. Den enda möjligheten för sökanden att hantera sina svårigheter var nämligen att kommissionens antog övergångsåtgärder i enlighet med artikel 30. Antagandet av dessa åtgärder var följaktligen helt nödvändigt.

- 150 Denna slutsats motbevisas inte av kommissionens argument om att artikel 30 i förordning nr 404/93, såsom den har tolkats av domstolen i domen i det ovannämnda målet T. Port, endast ålägger kommissionen en skyldighet att vidta åtgärder i fall där bananimportörerna drabbas av svårigheter som inte endast har samband med övergången från den nationella ordningen till gemenskapsordningen, utan dessutom äventyrar deras möjlighet att fortsätta sin verksamhet.
- 151 I punkt 43 i domen i det ovannämnda målet T. Port angav domstolen att artikel 30 kan ålägga kommissionen att "anta bestämmelser för att reglera fall där det föreligger svårigheter av en känslig natur, vilka uppstår genom att importörer av tredjelandsbananer eller icke traditionella AVS-bananer kan tvingas upphöra med sin verksamhet". Detta påstående kan emellertid inte betyda att kommissionen endast i dessa fall skulle ha en skyldighet att ingripa. En sådan tolkning skulle strida mot lydelsen i artikel 30, som, vilket redan har angetts, föreskriver att kommissionen skall vidta åtgärder som är nödvändiga för att komma tillrätta med "svårigheter av en känslig natur", och vara oförenlig med principerna om god förvaltningssed och rätten till fri yrkesutövning. Hänvisningen till risken för att aktören kan tvingas upphöra med sin verksamhet förorsakades av den specifika karaktären av tolkningsfrågan (se domen i det ovannämnda målet T. Port, punkt 23).
- 152 Av vad anförts följer att talan kan bifallas på den första grunden i mål T-79/96 samt den första, den andra och den tredje grunden i mål T-260/97.
- 153 Av detta följer att talan i mål T-79/96 om att förstainstansrätten skall förklara att kommissionen på ett rättsstridigt sätt har underlåtit att vidta de nödvändiga

åtgärderna enligt artikel 30 i förordning nr 404/93 och talan i mål T-260/97 om att förstainstansrätten skall ogiltigförklara kommissionens beslut av den 17 juli 1997 om att vägra vidta de begärda åtgärderna, kan bifallas utan att det är nödvändigt att pröva de övriga grunderna.

Prövning i sak av mål T-117/98

- 154 Sökandena har åberopat fyra grunder, varav tre avser åsidosättande av artikel 16.3 i förordning nr 404/93 på grund av att kommissionen för det första har åsidosatt villkoren för tillämpning av denna artikel, för det andra har underlåtit att undersöka effekterna av de undantagsförhållanden som avses i denna artikel och för det tredje har underlåtit att inleda det förfarande som avses i artikel 27 i ovannämnda förordning. Den fjärde grunden rör åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen.

Den första grunden: Huruvida kommissionen har åsidosatt villkoren för tillämpning av artikel 16.3 i förordning nr 404/93

— Parternas argument

- 155 Sökandena har gjort gällande att det omtvistade beslutet är rättsstridigt, eftersom det är oförenlig med artikel 16.3 i förordning nr 404/93. Enligt sökandena är villkoren för tillämpning av artikel 16.3, det vill säga risken för bristande tillförsel till gemenskapsmarknaden och förekomsten av en oförutsebar händelse som påverkar produktionen av gemenskapsbananer eller traditionella AVS-bananer, uppfyllda.

- 156 Det väderfenomen som går under benämningen "El Niño", vilket har beskrivits i den internationella pressen och i en "reporting" av FSAU (Food Security Assessment Unit For Somalia), ett organ som stöds av FAO (Food Agriculture Organization) och av bananimportbolaget Somalfruit, betraktas som en oförutsebar händelse.
- 157 Risken för bristande tillförsel till gemenskapsmarknaden bevisas av den omständigheten att hälften av den somaliska produktionen, som tidigare hade uppnått nivån för den traditionella kvantiteten, under andra halvåret år 1997 och första halvåret år 1998 försvann på grund av detta allvarliga och oförutsägbara väderfenomen. Endast 1 970 ton bananer importerades från Somalia under det fjärde kvartalet år 1997, trots att aktörerna hade ansökt om licenser för 9 000 ton. I den prognosticerade försörjningsbalansen för år 1997 räknade kommissionen emellertid med en uppskattad kvantitet på 60 000 ton för den somaliska produktionen. Denna uppskattning bekräftades av kommissionen i det mål som var föremål för beslutet av den 21 mars 1997 i det ovannämnda målet Camar mot kommissionen. Den beräknade importen från Somalia under år 1998 uppgick dessutom till 30 000 ton.
- 158 Svaranden har hävdad att villkoren för tillämpning av artikel 16.3, det vill säga risken för bristande tillförsel till gemenskapsmarknaden och förekomsten av en oförutsebar händelse som påverkar produktionen av gemenskapsbananer eller traditionella AVS-bananer, inte är uppfyllda.
- 159 Vad gäller tillförseln till gemenskapsmarknaden har kommissionen hävdad att översvämningarna i Somalia under år 1997 inte påverkade situationen på gemenskapsmarknaden.
- 160 Vad beträffar det andra villkoret anser svaranden att det är omöjligt att särskilja de skador som uppkommit till följd av klimatproblemen från skador som uppkommit till följd av andra svårigheter i fråga om exporten av somaliska bananer som bland annat berodde på osäkra inskeppnings- och transportstrukturer.

— Förstainstansrättens bedömning

- 161 Genom denna grund har sökandena gjort gällande att villkoren för tillämpning av artikel 16.3 under sista kvartalet år 1997 och de två första kvartalen år 1998 var uppfyllda med avseende på de effekter som väderfenomenet "El Niño" hade på den somaliska produktionen.
- 162 Vad beträffar villkoren för tillämpning av den aktuella bestämmelsen kan det erinras om att denna bestämmelse, såsom den har tolkats av domstolen, innebär att gemenskapsinstitutionerna är skyldiga att anpassa tullkvoten om det under loppet av regleringsåret visar sig vara nödvändigt för att komma tillrätta med exceptionella omständigheter som har återverkningar på villkoren för importen (domen i det ovan nämnda målet T. Port, punkt 27 och domstolens beslut av den 29 juni 1993 i mål C-280/93 R, Tyskland mot kommissionen, REG 1993, s. I-3667, punkt 44). En omprövning av denna kvot under regleringsåret är dessutom endast nödvändig om produktionen av gemenskapsbananer och importen av traditionella AVS-bananer, på grund av exceptionella omständigheter, inte når upp till den prognosticerade nivån eller om den faktiska förbrukningen av bananer i gemenskapen överskrider denna nivå (domen i det ovan nämnda målet T. Port, punkt 31).
- 163 Det följer av det ovan anförda att två villkor måste vara uppfyllda samtidigt för att artikel 16.3 skall vara tillämplig: dels förekomsten av en exceptionell omständighet som påverkar produktionen av gemenskapsbananer eller importen av traditionella AVS-bananer, dels förekomsten av en risk för bristande tillförsel av bananer till gemenskapsmarknaden.
- 164 Vad gäller det första villkoret har det inte bestritts att det mellan åren 1997 och 1998 förekommit exceptionella översvämningar i Somalia till följd av väderfenomenet "El Niño". Denna omständighet skall anses innebära att det första villkoret för tillämpning av artikel 16.3 är uppfyllt.

- 165 Mot denna slutsats kan inte kommissionen invända att det skulle vara omöjligt att särskilja de skador som uppkommit till följd av klimatproblemen från skador som uppkommit till följd av andra svårigheter i samband med exporten av somaliska bananer som bland annat berodde på osäkra inskeppnings- och transportstrukturer.
- 166 Det är i detta hänseende tillräckligt att påpeka att detta argument avser den kvantitativa uppskattningen av den bristande tillförseln och inte förekomsten av en risk för bristande tillförsel. I enlighet med vad sökandena med rätta har påpekat förefaller det som om kommissionen skulle ha kunnat särskilja de skador som uppkommit till följd av klimatproblemen från skador som uppkommit till följd av andra svårigheter genom att beakta importen av somaliska bananer under år 1996, då inskeppnings- och transportstrukturerna var desamma och det inte fanns några klimatproblem.
- 167 Vad gäller det andra villkoret skall det inledningsvis anges att det inte är nödvändigt för sökandena att bevisa förekomsten av en verklig brist på tillförsel till gemenskapsmarknaden, utan det är tillräckligt att de bevisar att det föreligger en risk för bristande tillförsel. Sökandena har emellertid, genom sitt påstående, som inte har bestritts av kommissionen, enligt vilket det under sista kvartalet år 1997 och första halvåret 1998 förekom en betydande minskning av importen av somaliska bananer, förebringat bevisning till stöd för sina påståenden om att det förelåg en sådan risk i fråga om den italienska marknaden i dess helhet, och därmed i fråga om en väsentlig del av gemenskapsmarknaden. Kommissionen har i sin tur inte förebringat någon bevisning som motbevisar dessa påståenden genom sin förklaring, som svar på en skriftlig begäran från förstainstansrätten, att tillförseln till gemenskapsmarknaden under år 1997 kunde anses vara tillräcklig, eftersom gemenskapsproduktionen ökade med ungefär 126 000 ton och importen från tredje land med ungefär 64 000 ton i förhållande till år 1996, till följd av en minskning av importen av traditionella AVS-bananer med 94 000 ton (varav 3 522 ton från Somalia) och en ökning av efterfrågan inom gemenskapen med 86 000 ton.
- 168 Vad gäller den ökade produktionen av gemenskapsbananer under år 1997 kan det anges att kommissionen inte har förklarat på vilket sätt denna ökning kunde

kompensera minskningen av de somaliska importerna under år 1998. Vad gäller den ökade importen från tredje land under år 1997 jämfört med år 1996, framgår det av de uppgifter som lämnats av kommissionen själv att denna import under 1997 inte uttömde den tullkvot som fastställts i den prognosticerade försörjningsbalansen. Man kan således inte påstå att det skett en ökning i förhållande till prognosen som kunde uppväga den bristande tillförseln.

- 169 Om kommissionen, i enlighet med vad den tycks antyda i sitt svar, faktiskt baserade sin utvärderingen av risken för bristande tillförsel till marknaden under år 1998, på uppgifter rörande produktionen av gemenskapsbananer under år 1997, har den gjort sig skyldig till ett rättsligt fel i fråga om tillämpningen av artikel 16 i förordning nr 404/93. Enligt vad domstolen redan har slagit fast i domen i det ovannämnda målet T. Port (punkt 31), skall ökningen av produktionen av gemenskapsbananer, vilken kan beaktas för att kompensera en minskad import av traditionella AVS-bananer under ett år, göras i förhållande till uppgifterna om den prognosticerade försörjningsbalansen för samma år, och inte i förhållande till föregående års produktion.
- 170 Den omständigheten att kommissionen, enligt vad den själv medgav under förhandlingen, varje vecka erhåller uppgifter rörande situationen på marknaden för bananer, innebär att det är obegripligt att denna institution inte en enda gång under hela förfarandet har inkommit med uppgifter om tillförseln till gemenskapsmarknaden under år 1998 för att bemöta sökandenas påståenden. Kommissionen har således, genom att stödja sig på uppgifter som rör år 1997, stärkt sökandenas bevisning avseende situationen på marknaden under år 1998.
- 171 Det följer av det ovan anförda att även det andra villkoret för tillämpning av artikel 16.3 är uppfyllt i det förevarande fallet.

172 Av detta följer att talan kan bifallas på denna grund.

173 Eftersom talan kan bifallas på den första grunden i mål T-117/98, kan talan om ogiltigförklaring bifallas utan att det är nödvändigt att pröva de övriga grunderna.

Yrkandena om skadestånd

Mål T-79/96

Parternas argument

174 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall fastställa att gemenskapen, i enlighet med artiklarna 178 i EG-fördraget (nu artikel 235 EG) och 215 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 288 andra stycket EG), skall ersätta den skada som sökanden har vållats på grund av kommissionens underlåtenhet att vidta de nödvändiga åtgärderna enligt artikel 30 i förordning nr 404/93.

175 Sökanden har gjort gällande att de argument som framförts till stöd för att talan kan upptas till sakprövning och att passivitetstalan skall bifallas visar att skadeståndstalan skall bifallas.

- 176 Orsakssambandet mellan den skada som sökanden har lidit och kommissionens agerande följer av den omständigheten att kommissionen var skyldig att söka finna en lösning på sökandens svårigheter att ersätta sin bananimport från Somalia, vilka uteslutande berodde på övergången från den nationella ordningen till gemenskapsordningen.
- 177 Kommissionen har, med stöd av den franska regeringen, hävdad att inget av villkoren i fråga om gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar, nämligen att det agerande som läggs institutionen till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband, i tillräcklig grad har bevisats av sökanden.
- 178 Vad gäller frågan huruvida det agerande som läggs institutionen till last är rättsstridigt, har kommissionen hävdad att gemenskapens skadeståndsansvar, beträffande en påstådd underlåtenhet att anta en rättsakt som har karaktär av en förordning och en rättsakt inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitik, endast kan aktualiseras i begränsad utsträckning (domstolens dom av den 25 maj 1978 i de förenade målen 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 och 40/77, HNL m.fl. mot rådet och kommissionen, REG 1978, s. 1209, svensk specialutgåva, volym 4, s. 119, och av den 4 oktober 1979 i mål 238/78, Ireks-Arkady mot rådet och kommissionen, REG 1979, s. 2955, svensk specialutgåva, volym 4, s. 567, samt förstainstansrättens dom av den 14 september 1995 i mål T-571/93, Lefebvre m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2379). Dessa villkor är under inga omständigheter uppfyllda i det förevarande målet, eftersom kommissionen varken har åsidosatt artikel 30 i förordning nr 404/93 eller principen om icke-diskriminering.
- 179 Vad gäller frågan huruvida det verkligen föreligger en skada, har kommissionen betonat att sökanden i sin ansökan varken har fastställt storleken på eller bevisat de åberopade skadorna.
- 180 Vad gäller frågan huruvida det finns ett orsakssamband, har svaranden gjort gällande att det inte har fastställts att det föreligger ett sådant samband, eftersom sökandens svårigheter att ersätta de somaliska bananerna kan bero på olika omständigheter. Vidare hade sökanden kunnat avhjälpa sina svårigheter, på

samma sätt som de andra aktörerna, vilka efter ikraftträdandet av förordning nr 404/93 började importera AVS-bananer, bland annat somaliska bananer.

Förstainstansrättens bedömning

- 181 Enligt artikel 19 i EG-stadgan för domstolen, vilken skall tillämpas på förfarandet vid förstainstansrätten i enlighet med artikel 46 första stycket i samma stadga, och enligt artikel 44.1 c i förstainstansrättens rättegångsregler, skall en ansökan innehålla uppgifter om bland annat tvisteföremålet och en kort framställning av grunderna för talan. För att uppfylla dessa krav skall en talan om ersättning för skada som påstås ha vållats av en gemenskapsinstitution innehålla uppgifter som gör det möjligt att fastställa det agerande som läggs institutionen till last, skälen till att sökanden anser att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den skada som sökanden påstår sig ha lidit samt arten och omfattningen av denna skada. Ett inte närmare angivet skadeståndsyrkande saknar däremot nödvändig bestämdhet och skall därför avvisas (se domstolens dom av den 2 december 1971 i mål 5/71, Aktien-Zuckerfabrik Schöppenstedt mot rådet, REG 1971, s. 597, punkt 9, svensk specialutgåva, volym 1, s. 607, och förstainstansrättens dom av den 10 juli 1990 i mål T-64/89, Automec mot kommissionen, REG 1990, s. II-367, punkt 73).
- 182 I enlighet med artikel 113 i förstainstansrättens rättegångsregler kan förstainstansrätten när som helst på eget initiativ pröva rättegångshinder som inte kan avhjälpas, till exempel rättegångshinder som följer av en ofullständig formulering av ansökan (domen i det ovannämnda målet Automec mot kommissionen, punkt 74).
- 183 Sökanden har i sin ansökan endast påstått att skadan följer av den omständigheten att sökanden, efter ikraftträdandet av den gemensamma organisationen av marknaden, inte har haft möjlighet att ersätta de somaliska bananerna med

bananer av annat ursprung och endast har haft begränsade möjligheter att erhålla importlicenser inom ramen för kategori B. Sökanden har således inte erhållit någon importlicens sedan 1995.

184 Dessa uppgifter gör det inte möjligt att bedöma omfattningen av den skada som sökanden påstår sig ha lidit.

185 Av detta följer att skadeståndstalan i mål T-79/96 skall avvisas.

Mål T-260/97

Huruvida talan kan upptas till sakprövning

— Parternas argument

186 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall fastställa att gemenskapen, i enlighet med artiklarna 178 och 215 andra stycket i fördraget, skall ersätta den skada som sökanden har vållats på grund av kommissionens beslut av den 23 april 1998 om att inte, i enlighet med artikel 30 i förordning nr 404/93, beakta åren 1988—1990 som referensperiod för fastställande av kvantiteten importlicenser för tredjelandsbananer och icke traditionella AVS-bananer i kategori B.

- 187 Eftersom det ännu inte är möjligt att fastställa omfattningen av den åberopade skadan, i synnerhet eftersom skada fortfarande uppstår, har sökanden begärt att förstainstansrätten endast skall uttala sig om huruvida det föreligger en skada och överlämna till sökanden och kommissionen och/eller rådet att göra denna bedömning genom ett extrajudiciellt avtal dem emellan.
- 188 Kommissionen har, med stöd av rådet, gjort gällande att denna grund för talan inte kan upptas till prövning, eftersom sökanden varken har fastställt arten av den påstådda skadan, inkommit med en bedömning av denna skada eller bevisat att det finns ett orsakssamband mellan kommissionens agerande och den åberopade skadan (förstainstansrättens dom av den 9 januari 1996 i mål T-575/93, Koelman mot kommissionen, REG 1996, s. II-1, punkt 97).

— Förstainstansrättens bedömning

- 189 I enligt med vad som har erinrats i punkt 181, skall en ansökan om ersättning för skada som påstås ha vållats av en gemenskapsinstitution innehålla uppgifter som gör det möjligt att fastställa arten och omfattningen av den åberopade skadan.
- 190 Sökanden har i detta hänseende gjort gällande att denna skada är ett resultat av att sökanden, för år 1997 och de nästkommande åren, tilldelades ett antal importlicenser i kategori B som var lägre än det antal som den skulle ha tilldelats om kommissionen, genom en tillämpning av artikel 30 i förordning nr 404/93, hade betraktat åren 1988—1990 som referensperiod.
- 191 Sökanden har således tillräckligt noga identifierat dels det agerande som läggs institutionen till last, nämligen kommissionens vägran, i strid med artikel 30 i förordning nr 404/93, att ändra referenskvantiteten för år 1997 och nästkom-

mande år; dels skälen till att den anser att det finns ett orsakssamband mellan den åberopade skadan och kommissionens agerande. Endast kommissionen hade möjligheten och skyldigheten att ingripa för att finna en lösning på sökandens svårigheter.

- 192 Vad gäller skadans omfattning skall det erinras om domstolens dom av den 2 juni 1976 i de förenade målen 56/74—60/74, Kampffmeyer m.fl. mot kommissionen och rådet (REG 1976, s. 711; svensk specialutgåva, volym 3, s. 103). I punkt 6 i denna dom har domstolen angett följande:

”Artikel 215 i fördraget utgör inget hinder mot att väcka talan vid domstolen för att få fastställt gemenskapens ansvar för en omedelbart förestående skada som kan förutses med tillräcklig säkerhet, även om skadans storlek ännu inte kan bedömas exakt.

För att förhindra ännu större skada kan det vara nödvändigt att väcka talan vid domstol så snart orsaken till skadan är säker.”

- 193 Av detta drog domstolen slutsatsen att, eftersom den skada som den faktiska och rättsliga situationen kunde medföra var omedelbart förestående kunde sökanden vänta med att specificera storleken på den förlust som gemenskapen eventuellt måste ersätta och tills vidare begränsa sig till att begära att få gemenskapens ansvar fastställt (domen i det ovannämnda målet Kampffmeyer m.fl. mot kommissionen, punkt 8).

- 194 I det förevarande fallet framgår det av handlingarna i målet att den åberopade skadan var ett resultat av att sökanden, för år 1997, tilldelades ett antal importlicenser i kategori B som var fem gånger lägre än det antal som den skulle ha tilldelats om man hade beaktat perioden före inbördeskriget och att denna situation kommer att föreligga till dess att referenskvantiteten ändras. I sin replik har sökanden, utan att detta har bestritts av kommissionen, tillagt att

inköpspriset för licenser i kategori B är ungefär 200 ECU per ton. Det kan slutligen anmärkas att sökanden ännu inte har erhållit fastställelse av en ändrad referenskvantitet. I enlighet med förordning nr 2362/98 skall nämligen referensperioden utgöras av åren 1994—1996 för import under år 1999 inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-bananer. I enlighet med förordningarna nr 2268/99, 250/2000 och 1077/2000 skall dessutom samma referensperiod tillämpas för det första, det andra och det tredje kvartalet år 2000.

- 195 Förstainstansrätten anser följaktligen att sökanden, även om den inte har angett beloppet för den åberopade skadan, ändå har angett omständigheter som gör det möjligt att på ett tillräckligt säkert sätt förutse skadans omfattning.
- 196 Av detta följer att talan om fastställelse av gemenskapens skadeståndsansvar kan upptas till sakprövning.

Prövning i sak av skadeståndstalan

— Parternas argument

- 197 Sökanden har hävdat att det följer av de argument som framförts till stöd för talan om ogiltigförklaring att villkoren i fråga om kommissionens utomobligatoriska skadeståndsansvar är uppfyllda. Eftersom den rättsstridiga situationen i fråga fortfarande medför att skada uppkommer och det därmed är omöjligt att exakt fastställa skadans omfattning, bör förstainstansrätten endast yttra sig om huruvida det föreligger en skada. Den åberopade skadan är ett resultat av att sökanden, för åren 1997, 1998 och nästkommande år fram till dess kommissionen fastställer en ändrad referenskvantitet, har tilldelats ett antal licenser i kategori B som är fem gånger lägre än den kvantitet som sökanden skulle ha tilldelats om man hade beaktat situationen före inbördeskriget. Minimnivån på

skadan motsvarar det pris till vilket licenserna i kategori B överläts, vilket, i enlighet med en förklaring av kommissionens representant i "banangruppen" inom Särskilda jordbrukskommittén, uppgår till ungefär 200 ECU per ton (bilaga till lägesrapporten som antogs vid Särskilda jordbrukskommitténs möte den 9 och den 10 februari 1998).

198 Sökanden har i andra hand gjort gällande att om man inte skulle anse att kommissionen har den nödvändiga befogenheten att lösa sökandens fall, måste man därav dra slutsatsen att förordning nr 404/93 skall anses vara rättsstridig, eftersom den inte innehåller någon rättslig reglering i det avseendet. I sådant fall skall rådet, som är den institution som har antagit rättsakten, ersätta den skada som sökanden har lidit.

199 Kommissionen har hävdat att inte något av villkoren i fråga om gemenskapens ansvar är uppfyllt i det förevarande fallet, eftersom sökanden varken har bevisat att det agerande som läggs institutionen till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada eller att det finns ett orsakssamband mellan agerandet i fråga och den återopade skadan.

200 Kommissionen har inledningsvis särskilt påpekat att förstainstansrätten redan har uttalat sig om en överträdelse av icke-diskrimineringsprincipen avseende förordning nr 404/93 i ett mål rörande gemenskapens utomobligatoriska ansvar och att den i detta mål slog fast att denna förordning är lagenlig (dom av den 11 december 1996 i mål T-521/93, Atlanta m.fl. mot rådet och kommissionen, REG 1996, s. II-1707, punkterna 46—50). För det andra har sökanden inte förklarat vari den överträdelse, som den har drabbats av, består.

201 Rådet har gjort gällande att villkoren för att dess utomobligatoriska ansvar skall uppkomma inte är uppfyllda. Rådet har erinrat om det följder av fast rättspraxis

att om det rör sig om normativa rättsakter som innebär val av ekonomisk politik, förutsätter gemenskapens skadeståndsansvar att det fastställs att en överordnad rättsregel till skydd för enskilda har överträtts. Vad särskilt avser ett sådant normativt sammanhang som det som är fråga om i det förevarande målet, det vill säga genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken, kan gemenskapen endast ådra sig skadeståndsansvar om den berörda institutionen på ett uppenbart och allvarligt sätt har överskridit gränserna för utövandet av sina befogenheter.

202 Enligt rådet har sökanden inte framfört något argument som visar att antagandet av förordning nr 404/93, i synnerhet artiklarna 19.2 och 30, eller avsaknaden av särskilda bestämmelser om ändring av referenskvantiteten för aktörer som har drabbats av svårigheter, innebär ett allvarligt och uppenbart överskridande av det handlingsutrymme rådet förfogar över.

203 Sökanden har i vilket fall som helst inte förebringat några faktiska uppgifter avseende frågan huruvida den skada som sökanden påstår sig ha lidit verkligen föreligger och om det finns ett orsakssamband mellan rådets agerande och denna skada.

— Förstainstansrättens bedömning

204 Enligt fast rättspraxis förutsätts, för att gemenskapen skall kunna ådra sig utomobligatoriskt skadeståndsansvar, att sökanden visar att det agerande som läggs den berörda institutionen till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband mellan detta agerande och den åberopade skadan (se domstolens dom av den 29 september 1982 i mål 26/81, *Oleifici Mediterranei* mot EEG, REG 1982, s. 3057, punkt 16, samt förstainstansrättens dom av den 11 juli 1996 i mål T-175/94, *International Procurement Services* mot kommissionen, REG 1996, s. II-729, punkt 44, av den 16 oktober 1996 i mål T-336/94, *Efisol* mot kommissionen, REG 1996, s. II-1343, punkt 30,

av den 11 juli 1997 i mål T-267/94, Oleifici Italiani mot kommissionen, REG 1997, s. II-1239, punkt 20, och av den 29 januari 1998 i mål T-113/96, Dubois et Fils mot rådet och kommissionen, REG 1998, s. II-125, punkt 54).

- 205 Vad särskilt gäller villkoret rörande förekomsten av ett rättsstridigt agerande, kan det erinras om att alla överträdelser av rättigheter på området för administrativa rättsakter utgör en rättsstridighet som kan medföra att gemenskapens ansvar aktualiseras (se förstainstansrättens dom av den 15 april 1997 i mål T-390/94, Schröder m.fl. mot kommissionen, REG 1997, s. II-501, punkt 51).
- 206 I det förevarande fallet har beslutet av den 17 juli 1997, genom vilket kommissionen vägrade vidta interimistiska åtgärder som gjorde det möjligt att beräkna sökandens årliga kvantitet för tilldelning av importlicenser för icke traditionella AVS-bananer på grundval av de kvantiteter som sökanden avyttrade under åren 1988, 1989 och 1990 — även om det grundar sig på artikel 30 i ovannämnda förordning, vilket är en bestämmelse som tillerkänner denna institution ett stort handlingsutrymme (domen i det ovannämnda målet T. Port, punkt 38) — karaktären av ett individuellt beslut och utgör därmed en administrativ rättsakt. Av detta följer att det första villkoret för att kommissionens ansvar skall aktualiseras är uppfyllt, eftersom detta beslut har antagits i strid med artikel 30.
- 207 Vad gäller det andra villkoret i fråga om gemenskapens ansvar, det vill säga att det verkligen föreligger en skada, skall det erinras om att domstolens rättspraxis, enligt vad som har angetts ovan i punkt 192, medger att en skadeståndstalan kan grunda sig på en framtida skada, om den kan förutses med tillräcklig säkerhet. Det är således tillräckligt att, för en talan som den i det förevarande målet avser fastställande av gemenskapens skyldighet att ersätta en framtida skada, orsaken till den aktuella skadan är omedelbart förestående och kan förutses med tillräcklig säkerhet, även om skadans storlek ännu inte kan bedömas exakt.

- 208 I det förevarande målet är dessa villkor uppfyllda. Orsaken till den skada som sökanden har åberopat, det vill säga att kommissionen har åsidosatt artikel 30 i förordning nr 404/93, existerade nämligen redan vid den tidpunkt då talan väcktes. Skadeverkningarna av denna överträdelse, det vill säga att sökanden tilldelades ett lägre antal importlicenser i förhållande till dem som den skulle ha erhållit om artikel 30 i förordning nr 404/93 hade tillämpats på ett korrekt sätt, var vid den aktuella tidpunkten omedelbart förestående på grundval av den föreliggande faktiska och rättsliga situationen. Av detta följer att även det andra villkoret i fråga om gemenskapens ansvar är uppfyllt.
- 209 Vad slutligen gäller orsakssambandet mellan kommissionens överträdelse av rättsregler och den skada som sökanden har lidit, skall det anses att detta villkor är uppfyllt, eftersom Camar hade kunnat komma i åtnjutande av ett mycket större antal importlicenser om kommissionen hade vidtagit övergångsåtgärderna i enlighet med artikel 30 i förordning nr 404/93, och därmed inte skulle ha lidit den åberopade skadan.
- 210 Av detta följer att det har uppkommit utomobligatoriskt ansvar för gemenskapen genom kommissionens beslut av den 17 juli 1997 och att skadeståndstalan därmed skall bifallas i mål T-260/97.
- 211 Vad gäller ersättningen för den skada som sökanden har lidit uppmanar förstainstansrätten parterna att inom en frist om sex månader försöka uppnå en överenskommelse om ersättningsbeloppet för hela den ersättningsbara skadan. Om en överenskommelse inte skulle komma till stånd skall parterna inom denna frist inge uppgift till förstainstansrätten om sina beloppsmässiga yrkanden (se förstainstansrättens dom av den 16 april 1997 i mål T-20/94, Hartmann mot rådet och kommissionen, REG 1997, s. II-595, punkt 145).

- 212 Eftersom gemenskapens skadeståndsansvar till följd av kommissionens agerande har fastställts, saknas skäl att uttala sig om rådets skadeståndsansvar, vilket sökanden har åberopat i andra hand.

Mål T-117/98

Parternas argument

- 213 Sökandena har yrkat att förstainstansrätten skall fastställa att gemenskapen, i enlighet med artiklarna 178 och 215 andra stycket i fördraget, skall ersätta den skada som sökandena har vållats på grund av kommissionens beslut av den 23 april 1998 om att avslå deras ansökan, med stöd av artikel 16.3 i förordning nr 404/93, om ändring av tullkvoten till följd av översvämningar i Somalia.
- 214 Sökandena har hävdad att det förhållandet att kommissionens agerande är rättsstridigt framgår av samma argument som förts fram till stöd för talan om ogiltigförklaring. Vad gäller orsakssambandet beror de skador som sökandena har lidit direkt på kommissionens beslut att inte ingripa i en situation där den var skyldig att göra det. Vad gäller skadan behöver förstainstansrätten inte uttala sig om huruvida denna skada föreligger, eftersom den aktuella rättsstridiga situationen fortfarande ger upphov till skador och det därför är omöjligt att exakt fastställa denna skada.
- 215 Kommissionen har bestritt att villkoren i fråga om gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar skulle vara uppfyllda, eftersom kommissionen inte har gjort sig skyldig till något av de åsidosättanden som läggs den till last och det inte

finns något orsakssamband mellan dess agerande och den skada som sökandena påstår sig ha vållats. De skador som sökandena hänvisar till har nämligen orsakats av översvämningar och hade inte kunnat stoppas av kommissionen. Slutligen har sökandena inte angett omfattningen av skadorna eller på ett tydligt sätt angett de objektiva skälen till att de var förhindrade att göra detta, åtminstone fram till den dag då talan väcktes (förstainstansrättens beslut av den 1 juli 1994 i mål T-505/93, Osório mot kommissionen, REGP 1994, s. I-A-179 och II-581).

Förstainstansrättens bedömning

- 216 Enligt vad som har erinrats ovan i punkt 181, skall en ansökan innehålla uppgifter om bland annat tvisteföremålet och en kort framställning av grunderna för talan. För att uppfylla dessa krav skall en talan om ersättning för skada som påstås ha vållats av gemenskapsinstitution innehålla uppgifter som gör det möjligt att fastställa det agerande som läggs institutionen till last, skälen till att sökanden anser att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den skada sökanden påstår sig ha lidit samt arten och omfattningen av denna skada. Ett inte närmare angivet skadeståndsyrkande saknar däremot nödvändig bestämdhet och skall därför avvisas.
- 217 I enlighet med artikel 113 i förstainstansrättens rättegångsregler kan förstainstansrätten dessutom när som helst på eget initiativ pröva rättegångshinder som inte kan avhjälpas, till exempel rättegångshinder som följer av en ofullständig formulering av ansökan.
- 218 Det kan inledningsvis konstateras att den skada som sökandena har åberopat delvis utgör en aktuell skada, eftersom sökandena inte utan licenser kan importera de önskade kvantiteterna bananer, och delvis en framtida skada,

eftersom de kvantiteter som vägrades år 1998 inte kan beaktas för de referensperioder som avser framtida tilldelningar av importlicenser.

- 219 Vad gäller ersättningen för den aktuella skadan, som orsakats av kommissionens vägran att ändra tullkvoten under första halvåret år 1998, kan det konstateras att deras ansökan är ofullständig. Denna inkom nämligen till förstainstansrättens kansli den 14 juli 1998, det vill säga vid en tidpunkt då skadans omfattning borde ha varit möjlig att fastställa. Kommissionen har således med rätta hävdade att sökandena inte har fastställt omfattningen av den skada som de redan hade lidit vid tidpunkten för talans väckande och inte angett de objektiva skälen till att de var förhindrade att göra detta.
- 220 Av detta följer att skadeståndstalan, i enlighet med artikel 113 i rättegångsreglerna, skall avvisas, såvitt den avser de omedelbara skadeverkningarna av det omtvistade beslutet.
- 221 Vad gäller den framtida skadan skall det erinras om att det framgår av domstolens rättspraxis (domen i det ovannämnda målet Kampffmeyer m.fl. mot kommissionen och rådet, punkt 6) att endast en omedelbart förestående skada, som kan förutses med tillräcklig säkerhet på grundval av den faktiska och rättsliga situationen, kan göras gällande vid gemenskapsdomstolarna. I det förevarande fallet är dessa villkor emellertid inte uppfyllda. År 1998, under vilket sökandena inte har kunnat importera de önskade kvantiteterna till följd av de inte haft licenser, ingår för närvarande inte i referensperioden för tilldelning av importlicenser för år 2000.

- 222 Den framtida skada som sökandena har åberopat kan således inte anses utgöra en omedelbart förestående skada som kan förutses med tillräcklig säkerhet. Skadeståndstalan skall följaktligen avvisas även såvitt den avser denna skada.

Rättegångskostnader

- 223 Enligt artikel 87.2 i förstainstansrättens rättegångsregler skall tappande part ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.

- 224 Eftersom kommissionen har tappat huvuddelen av målen T-79/96 och T-117/98 och eftersom sökandena har yrkat att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, skall sökandenas yrkande bifallas.

- 225 Eftersom kommissionen och rådet har tappat mål T-260/97, skall de förpliktas att ersätta 90 respektive 10 procent av rättegångskostnaderna.

- 226 Enligt artikel 87.4 skall medlemsstater som har intervenerat i ett mål bära sina rättegångskostnader. Följaktligen skall Republiken Italien, som har intervenerat i mål T-79/96, och Republiken Frankrike, som har intervenerat i målen T-79/96 och T-260/97, bära sina rättegångskostnader.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (fjärde avdelningen)

följande dom:

- 1) I mål T-79/96 har kommissionen åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 30 i rådets förordning (EEG) nr 404/93 av den 13 februari 1993 om den gemensamma organisationen av marknaden för bananer genom att inte vidta de nödvändiga åtgärderna för sökandens del i enlighet med denna artikel.
- 2) I mål T-260/97 ogiltigförklaras kommissionens beslut av den 17 juli 1997 om avslag på sökandens begäran som inlämnats med stöd av artikel 30 i förordning nr 404/93.
- 3) I mål T-117/98 ogiltigförklaras kommissionens beslut av den 23 april 1998 om avslag på sökandena begäran som inlämnats med stöd av artikel 16.3 i förordning nr 404/93.
- 4) I målen T-79/96 och T-117/98 avvisas talan om skadestånd.

- 5) I mål T-260/97 skall kommissionen ersätta den skada som sökanden har lidit på grund av beslutet av den 17 juli 1997 om avslag på sökandens begäran som inlämnats med stöd av artikel 30 i förordning nr 404/93.

Parterna skall inom tre månader efter det att förevarande dom har meddelats underrätta förstainstansrätten om det belopp som skall betalas enligt överenskommelse mellan parterna.

Parterna skall i avsaknad av en överenskommelse inom denna frist underrätta förstainstansrätten om sina beloppsmässiga yrkanden.

- 6) Kommissionen skall ersätta rättegångskostnaderna i målen T-79/96 och T-117/98.
- 7) Kommissionen skall bära 90 procent av rättegångskostnaderna i mål T-260/97.
- 8) Rådet skall bära 10 procent av rättegångskostnaderna i mål T-260/97.

- 9) Republiken Italien och Republiken Frankrike skall bära sina rättegångskostnader.

Moura Ramos

Tiili

Mengozzi

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 8 juni 2000.

H. Jung

Justitiesekreterare

V. Tiili

Ordförande